
Награда
Десанка Максимовић

Награда Десанка Максимовић

24

Ана Ристовић

2018

БИБЛИОТЕКА „НАГРАДА ДЕСАНКА МАКСИМОВИЋ”

- 1
Љубомир Симић / УЧЕЊЕ У МРАКУ
- 2
Стеван Раичковић / РАНЕ И КАСНЕ ПЕСМЕ
- 3
Миодраг Павловић / СРБИЈА ДО КРАЈА ВЕКА
- 4
Танасије Младеновић / НА КРАЈУ МИЛЕНИЈУМА
- 5
Матија Бећковић / ОД – ДО
- 6
Милован Данојлић / РАЗГОРЕВАЊЕ ВАТРЕ
- 7
Бранислав Петровић / ГРАДИЛИШТЕ
- 8
Борислав Радовић / ПЕСМЕ
- 9
Слободан Ракић / ПЛОВИДБА
- 10
Радмила Лазић / СРЦЕ МЕЂ ЗУБИМА
- 11
Милосав Тешић / У ТЕСНОМ СКЛОПУ
- 12
Алек Вукадиновић / КЊИГА ПРСТЕНОВА
- 13
Слободан Зубановић / КАД БУДЕМ ИМАО 64 ГОДИНЕ
- 14
Мирослав Максимовић / ШАПАТ КИШЕ О СЛОБОДИ
- 15
Рајко Петров Ного / ЧОВЕК СЕ ВРАЋА КУЋИ
- 16
Мирјана Стефановић / ПРОМАЈА
- 17
Душко Новаковић / ЗАБАВА ЗА УТУЧЕНЕ
- 18
Владимир Копицл / ТУФНЕ
- 19
Милан Ђорђевић / ПЕПЕО У БАШТИ
- 20
Петар Пајић / ПОЕЗИЈА
- 21
Тања Крагујевић / ТРН О СВИЛИ
- 22
Мошо Одаловић / ДОБРО ЈУТРО, ВЕЛИКА ХОЧО
- 23
Милан Ненадић / ОТМЕНО А ЦРНО

**Ана
Ристовић**

**Изабране
песме**

Задужбина „Десанка Максимовић”
Народна библиотека Србије

Београд
2019

Чис̄ије,
меканије,
ӣише
од свако̄
чис̄о̄,
мекано̄,
ӣихо̄.
Само душа ӯорно шкрӣи
ӣод ђоновама.
Пос̄оји сӯра,
вера у невидљиво,
ӣа на̄ли сумрак
у збијеним ва̄онима
за које се не зна куда иду.
И ӣо своје̄лаво Ниш̄ӣа
које нас цело̄ живо̄ӣа ӣра̄ӣи
у намери да ӣос̄ане
без̄лаво Све.

Чистина, 2015.

***

У полумраку собе, у летње предвечерје
кроз одшкринута врата терасе
ослушкујеш пригушени звекет есцајга и тањира –
оближњи прозори понекад штедрије кроте поглед
него уха глад. Пиљевину реченица, окруњене речи.
Бубњеве срца. Топот прстију.
Простор између два бетонска зида
брже упија глас него што гласовима
учине овештали зидови препуне кафане
чија каса откуцава до дубоко у ноћ.
Неко пружа руку ка нечему,
неко је одмиче.

Толико живота од којих би
сваки могао бити твој.

***

Група бајкерки и бајкера дојезди на обалу језера у врели летњи дан. Поскидају кациге и одећу па изненада провири оно што време дода сантиметрима у струку, дубини подваљка и густини узданице-сумње; време већ почиње да печати уздах и мисао која више не види талас већ само пучину. Онда неко плъусне у воду велику лубеницу и смех заклопара громко зањихан тамо-амо између бибавих трбуха. Изађу из воде и, док главни бајкер коље бостан на шаторском крилу пружајући свакоме по парче, усклик који испусте усне ходочасти право у Рим. Са плимом у себи стоје у
плићаку,
држећи напола поједене кришке као највећу и једину истину-трофеј и осмехнути гледају у фотоапарат. Онда се обуку, у исте оне дивље јакне и кациге, узјашу своја тела и одјезде даље. У још једну младост у још једно срце лубенице које под ножем громко пуца и пуцањем јавља да срж не лаже.

***

На периферији, између
удаљених, љескавих силоса и
путоказа за салон лепоте,
недалеко од железничке пруге зарасле у чкаљ –
којом се некад у иностранство стизало смелије
него у комшилук, а сада се њом не може нигде –
сија се ужарено, шарено гробље
неважећих кредитних картица:
такву башту изневерене милости
нигде наћи нећеш. Час их шиба сунце
пргаво и љутито по циничним бројевима,
час од кишних капи набубре тако
да делују ко калдрма.
Ал' стаза више никоме нису.
Некима од њих које су одслужиле своје
и након истека рока фини руб још увек носи
по које зрнце кокаинског праха
и у салон лепоте
а и у силос
мрави одлазе ведри.

***

Ово је простор
чежње
између испруженог длана једне
монголоидне девојчице
и измакнуте руке њене
јарконашминкане остареле мајке
исцртаних обрва   коралних усана
вештачких трепавица   стиснутог грла
намргођеног чела већ у подне
док крећу се улицом и пета се
за прстима споро таљига
Што су ближе другим људима
то је корак између њих дужи
спруд у мору ћутње
и простор чежње шири се
тупо сечиво које дуго
продире
Али осмех на лицу те кћери ничије
ничим изазван такав је
да је и отац и мајка и родбина
улици целој
уснулој, глувој и у трену
обасјаној

***

Шопеново срце и срца свих Хабзбурговаца
имају заједничко једно: њихов вечни сан
далеко је од вечног сна њихових тела.
Стуб варшавске цркве куцањем бубњи изнутра и
крипте у оне две цркве у палати Хофбург бубње исто,
хором од њих педесетак, из дана у дан, из века у век,
а да то не зна нико осим свих тих удаљених срца:

тап тап тап тап тап тап тап тап тап тап

И тако се судбински, када више ничега нема
и кад нема разлога за било шта више од управо тога
случајно изједначи жеља уметника
и оно што су царске привилегије.

***

Запуштене су продавнице венчаница
белина жути у осунчаним излозима
Замандаљена су врата сајциница
за којима још увек се чује тихо
и ритмично
куцање казаљки
Торта у облику и бојама Супермена
баца заједљив поглед на праву, добош домаћу,
шћућурену у посластичарском рафу
У папирници шушка кашљуцање
мишице-продавачице, на шамлици
нагнуте над укрштеним речима
Школски прибор чека родитеље
Строј књига стоји мирно и куражно
на последњој полици
чека стрељање
Мирис обућарског лепка искрада се
кроз замагљена врата
ал' већ на пола пута до семафора
тријумфално га потуче мирис пластике
из оближње Кинеске робне куће

У бубњу веш-машине на првом спрату
котрља се и звечи један динар
и позива на узбуну

***

На обали Боденског језера
на раскрсници Немачке Аустрије и Швајцарске
у паузи између две подгрејане
позитивности и одмерене среће
протежу ноге животни тренери.
Паткице тренирају протезање перја.
Грање тренира лишће. Винова лоза протезе грозд.
Живот тера боје. Пластичне шоље са нес-кафом
подрхтавају у рукама тренера
шћућурене испод брзинска два-три дима.
Генетски модификовани Алпи
попримају облик краве која није Милка и,
док швајцарски очекују да их помузе неко из
Аустрије, аустријски чекају да то учини неко из
суседне Немачке. Потом замучу и Алпи у Италији
Француској и Мароку а генетски модификоване
краве протрче пољем скоком зеца и снагом
пуме. Краве што миришу на фишбургере и мафине
а кад треба и на ананас-јагоде и штедро
пишке по нестварно зеленим обронцима
у лепе капљице упаковану
свеопшту срећу.

***

Данас су баш нежне папуче оног старца
који свакодневно седи на клупи у башти пред кућом
под пролетњим сунцем повијен
бео
светао
и непомичан
као антички кип док зури некуда
још даље у празнину
из прежвакане пуноће загледан.

Папуче кариране шуњалице-скривалице
које се пре него што крену натраг
у хлад
у мрак собе
напуне

латицама мушкатли, комадићима траве,
понеком бубицом, семенкама

и коначним,

потпуним бекством.

***

Птичији грип
па
свињски грип па
луде краве па
тиграсти комарци с Нила па
најезда скакаваца па
најезда азијских бубамара-ханибала па
најезда великих змија-отровница па
најезда глодара па
мутанти звани циновске бубе величине длана па
хибридне бубашвабе па
генетски модификоване рибе па
шарани самоубице па
анксиозни китови па
хиперактивни мунгоси па
буба-русе где им место није па
разјарени житни мољци и стрижибубе
изгубљеног идентитета па
стршљенови-убице па
морске па копнене па
планинске па шумске па
ливадске па подземне па
надземне пошаст па

опет пошаст човек

***

*Нема је више, а њрофил јој
на Твиџеру и даље живи.*

Од наших мртвих опраштамо се најпре на интернету.
Има и оних који се љуте на мртве што им нису јавили
поруком на Фејсу шта им се догодило него су то
морали
да сазнају тако што је вест поделио неко трећи.
Палимо им виртуелне свеће у интернет цркви
или на страници „Мој пламен”. Имаш могућност да,
освајајући
поене у игрици, добијеш и бонус свеће које касније
лако
искористиш приликом помена и задушница а уз то
и бон од
5% попушта у свим МЕХИΝ радњама са спортском
опремом.
Испод њихових фотографија на крају увек пирује
масовног R.I.P.-а пир. Знамо да ће овај интернет
тренутак
трајати краће но меморија оног тамо старог модела
XPZMBS2-A и да ћемо сутра сви са истом преданошћу
уделити фејсбучку почаст својим новогодишњим
јелкама
и њиховим украсима. Остављамо им поруке на
зидовима
њихових профила и чекамо да нам одговоре.
Пишемо им
да су нас прешли што су отишли и да се врате
да опет коментаришемо једни друге

делимо фотке на Инстаграму
дружимо се и фотографишемо те дивне тренутке за
Фејс.
Пишемо им да су нас прешли и да је сваки наш пост
самотан
без њиховог лајка. Чак им и најавимо да ћемо
отићи на сахрану и на њен догађај позовемо још и
наших хиљаду и осамсто двадесет пријатеља од
којих су
неки из Аустралије и из Уједињених Арапских
Емирата,
али су први кликнули да ће доћи – чему се искрено
надамо –
мада на њиховом профилу видимо да ће истог дана
бити и на
рок концерту у Бризбејну и на прослави фирме у
Абу Дабију
као и на промоцији књиге нашег заједничког друга
у Загребу.
Помилујемо њихово одсутно лице на екрану,
чекамо, гледамо, ал' не видимо
соба нам пуна њихових и наших
распертланих ципела, спремних на назување
и неко седи на ивици кревета
клати ногама, одавно чека
заједнички корак уживо

***

Прохладно подне сади те у једно место као трн
који се нада да из њега може израсти
и дуготрајна пузавица
и једнодневна ружа.
Знаш да не можеш бити и једно и друго
и да се никуда још дуго макнути нећеш.

Али зато, све до касно у ноћ
прелазиш прстима
полако, пажљиво и нежно
преко исподвлачене реченице у некој позајмљеној

књизи

као да прелазиш преко нечијих вена
и осећаш
како у тој благокривудавај линији
пулсира крв.

***

То је један од оних дана
када си као опустела аутобуска станица
у провинцији, у касну зимску ноћ,
док суснежица шиба лица празних аутобуса
и ковитла дојучерашње новине у којима је свака вест
одавно закаснила. Око усправних, а погнутих
светиљки

рој пахуља исти је као онај летошњи рој
једнодневних буба –
и једнима и другима суђен је тек трен.
Док се ти још увек тешиш тиме
да чак и капи кише на прозору
захукталог аутобуса
увек путују натраг.

Уместо да прионе на Управну тужбу
против решења о одузимању оружја
госпођа адвокатица у својој канцеларији
зането чита књигу поезије
шушкајући тихо страницама међу
разгаламљеним актима и дописима
као да снује и кује државни пуч

Срце баца бомбу
на све четири стране тела и душа
не пита за разлоге док извлачи свих
двадесет сабљи мачева и копаља и гађа
високо до темена призивајући сећање
на дане који се можда ни догодили нису
Речи клизе и падају на сто и подове
Јесу ли то мали бодежи или ножеви јесу ли
стреле или чакуре већ испаљених метака
А онда

пробије се нека изненадна радост која
заштекће у ритму ненадмашног узија и пулс
расипа барут док смели топови у венама
убрзавају крв и лимфу а поглед
та аутоматска пушка
у несагледиво и невидљиво далеко стреља

Оружарница под кожом звекеће
Оружарница под капцима штекеће
Док притајени уздах у грлу
стоји попут жилета

С њим се не сме никуда иако
природно право има

***

Свака реч удара о прозор
као врабац у општинској сали за венчања
а песничко је вече и
једна сијалица
треперењем каже да је на умору
док песник у Библиотеци града
чита родбини и кумовима и
једна старица која је свратила
мислећи да ће бити
макар канапеа
хрче у ћошку мелодијом
Бивалдијеве „Зиме” и
свака реч удара о прозор
као врабац у општинској сали
за венчања у којој већ годинама
нико се венчао није
и нити ће

***

Писма Емили Дикинсон,
чај од нане и
шум акваријума.

Један зелени листић се залепио
за папир, изнад речи:

*Могу најунијти собу шoликом самоћом
људи би шу сћали и зајлакали –*

и не скида се
као да није граничник
између два реда
већ између два
коначна света.

***

Опет је неко уложио новац
да би скочио са ивице свемира
а највећи скок одувек био је
искочити из властитог немира
Тулипани се клате у мраку
тек тако им дође
Једна јабука прелеће кров куће
и црв у њој вртоглаво небеско искуство
радо би мењао за земљу
Њушка коњића у штали влажна је
подрхтава у ритму јучерашњег света
Коњушарева протеза снива
у чаши воде осмехнута док
зури у месечев срп
запањена
Тишина пробија звучни зид
и остаје тишина
Пссссст

***

Испод сваког кревета, с времена на време,
експлодира нечујна бомба
остављајући на миру снове али односећи
део по део
његовог дна од пресоване букве
за које се тело чврсто држи као за једино уточиште
пре него што удари о своју
сенку.

Док изнад сваког кревета вазда се
шири паучинасто, мирно дисање нас
склупчаних, не тако давно иако
деценијама мерено
у једној јединој важној утроби света
чија непрекинута пупчана врпца
сада чврсто држи ту исту сенку
од ње прави змаја и пушта га
високо.

ЗЛАТНИ ОТПАД

Ноћас ће њасићи
на хиљаде звезда њадалица
њросуће се над нама златна киша
једном у четирдесет година

А знаш ли
да је оно што видиш као лепошћу
и чему се дивиш сад на ведром небу
у ствари
само метеорски отпад
њерушање коже
љушћење материце
свраб њод њрцима
опадање косе

Нешто од тог
златног отпада
донело је и
живош на Земљу
некада

Метеорски ошлаг, 2013.

И ДАЉЕ МЕ ИМА

Подивља отприлике сваких неколико година,
драги господине. Упорна бољка.
Мисли, изненада, почну да мутирају
и свет који обухвате претвара се
у нешто сасвим друго.

Одузме ми по један орган или део тела.
Не нестају они, бубрези, јетра, плућа,
сплет лимфних чворова, мишићи и ткива,
већ се претварају у метафору за бубреге, јетру,
плућа, сплет лимфних чворова, мишиће и ткива.
А као, и даље трају и даље ме има.
Негде, изван песме.

А кроз такозване бубреге
пролазе такозвани брзаци.
Кроз такозвану јетру
сва нафта овог света.
Кроз такозвана плућа ваздух
који више и није ваздух.
Празнина у празнину.
И тако даље. И као, и даље ме има.
Драги господине.
За непостојање те песме држим се
јуначки, мишићима.

Још неколико књига и нестаће и мозга.
Могло би се рећи, коначно, хвала богу.

Са оном последњом остаће још само срце,
око којег ће лебдети и вртети се у ваздуху

невидљиви, метафорични, тако лирски,
сви ти некадашњи делови једног тела,
одузетог облика, а додатог смисла.

Срце ће лежати у трави, на неком пропланку,
тек нешто веће од шумске јагоде.
А куцаће за све, куцаће и за вас.
Прочитаћете стих-два и рећи: О, волим вас.

А онда ће га позобати нека мала птица
и одлетети, стварно,
неметафорично,
у оне висине које ниједна песма
још увек досегла није.

SMOKING / NO SMOKING

Обрадовала се пепељари у хотелској соби
у Клагенфурту или ти Целовцу,
српска песникиња
пошто је претходно обишла Музилов музеј
где је један део равноправно одвојен
и за Ингеборг Бахман,
умрлу у Риму, прича се,
у постељи, због жара једне цигарете.

Пустила је телевизор, сасвим тихо,
јер и град је био сасвим тих,
после седам увече.

На танкој нити водила је своје тело,
а није знала да ли игуану,
пудлу за музеј кућних љубимаца,
или црва што путује кроз натруло дрво
свеопштих историја.

Таксиста који ју је тог дана
два сата возио од аеродрома ка хотелу
све време је ћутао, јер је уљудан.
Рекао је тек, да је топло тих дана
а и иначе.

И узајамна тишина се свуда поштовала
као бродић који плови близу другог бродића
и не сме да му махне погрешном кретањем
јер би се то могло протумачити као SOS сигнал
а за то већ постоје посебне службе.

Обрадовала се пепељари, и умало изгорела,
пошто је остатак, брижљиво,
увила у тоалет-папир
и бацила у канту у купатилу,
размишљајући о могућим разликама.

Док јој је пепео већ вејао по глави,
све њене особине сводећи на исто,
на пријатно ђубриште без иједне.

Док се, тамо, вио дим као из
малог крематоријума, спојивши
један окрвављени уложак
и један окарминисани пикавац

у Једно.

ПРЕТПРАЗНИЧНА

Усукано магаре
везано за узицу коју држи
припити деда
док му из цепа испадају
црквени календари и флуоресцентне лизалице
једе снег са гомилице леда
усред Кнез Михаилове

Грудвице под жедним непцима
њиште и клизе споро низ топли тепих језика
вечерас тако нечујног у гомили
биолошки разградивих
шуштавих целофана

Ирвасима су већ окићене брачне постеље
свечи се тапкају ко сличице фудбалера
црвено-белом брадатом старцу је
дечји авиончић случајно направио
рупу на глави
из ње на све стране дуж плочника
лети вишак смисла
лаким хелијумом одуван

Само магаре зна
да на његовом језику
и једна трунка увек је кристал

ВИДИШ ЛИ?

Све време мислили смо да живимо међу људима
а то је у ствари било осакаћено дрвеће
које се истргло из земље
стремећи наопачке ка висинама:

Та глава с косом – видиш ли? –
корен са жилицама
удови оно што је остало од
посечене крошње –
трагови једног давног масакра.

Све време мислили смо да смо и сами нешто друго,
али,
Видиш ли? – јагодице својих прстију:
и на њима су годови мајушних стабала
која су исувише дрско
гледала у небо.

А мисао? Она измаглица што се
ујутру јавља над земљом, пролазна,
с времена на време присутна
као и тестера која се забија у кору
немилосрдно
мада и на њој може да се свира
танго.

ОСМЕХ (Аутобус 1)

Током свих дугих возњи
препуним аутобусом кроз град
памтићеш, од сада па заувек,
ту средовечну жену на седишту
између два гробља, две пијаце и неколико школа,
којој са лица није силазио блажени осмех
док је гледала некуда кроз прозор
у нејасну даљину, осмех који се праћакао
час отргнут од лица
спреман да рубовима
шљапне по истини
час се смерно препуштао
струјама ситних бора.

Мало му је фалило да се споји са гласом
и постане кикот који би одзвонио
тако јако
као да неко палицама удара о срца свих путника:
Динг-донг! Куц-куц!

Шта је видела та жена а што ниси могао да видиш ти?
Шта је видео потуљени и уморни свет крај којег је
промицало лице за прљавим стаклом
загледано у оно што се зове срећа
између десетак станица?
Шта је видела срећа?
Шта је видела станица, на којој је изашла
као да излази из кочије,
држећи чврсто у наручју
приручник из енглеског језика,

и неколико свезака
и крила подврнута под капут
да се између свих тих станица
не би прехладила

ID

Усред зимског дана неко ти
украде новчаник у препуном аутобусу
на линији тој и тој, уз њега и личну карту.
И, шта сад? Ама баш ништа. Проводиш дане

гледајући кроз прозор и замишљајући
како снег веје по твом матичном
броју, фотографији, по твом отиску прста,
по Питагори, у неком удаљеном
компјутеру из оне вечне јединице
располућене одједном на два или
на четири дела. Земља, ваздух. И тако даље.

Ко да те није ни било изван тог броја.
Чежња између тебе и тебе све је већа.

Док гробље личних карти, одбачених,
замењених, украдених, расутих
по свим плочницима овог света расте
и од њега би се могле саставити
сасвим пристојне куле од карата
довољне да чине једну земљу.

Или је све то због снега, који и иначе
асоцира на смрт?

Та изненадна нежност.

ПЕГЛОМ ПРЕКО ЦРТЕ

Једна прастара карирана
платнена марамица
изнебуха залутала међу опрани веш
не захтева од пегле
баш ништа посебно.

Осим да се врхом пажљиво, нежно
креће по њеним пољима
као по шаховској табли која памти
где је неколико суза
давно изгубило партију
од јесење кијавице.

Једна прастара платнена марамица
има душу
која би могла стати
у бочицу узорка парфема –
душу ни већу ни мању од твоје.

Зато се и питате исто – да ли јој је
привремено свратиште
у орману међу пешкирима и постељином,
памучним терасама које шушкају смирај

или је ипак крајње време
да се нашије цеп
тамо где никад предвиђен није био
а где шџум
ослушкује шџум.

РОДА У СНЕГУ

Пре недељу дана у пољу крај реке
видео си роду
стајала је тамо, у снегу,
под крошњом дивље јабуке, сасвим мирна

Партнер јој умро, а она
није одлетела на југ
смрзавала се и само је мрдала кљуном
у простору неког шибљика твог детињства

А ја се питам
шта би било када би изненада
неколико рода тамо са југа
променило правац свог лета
помешавши стране света
и када би се вратиле тој једној, самотној,
поблесавелој
која више не разликује снег од свог перја
и сада гура кљун
под корицу леда танким слојем
пахуља прекривену

Да ли би онда и свет променио правац
да ли би њиме потекле саме пролећне воде
да ли би можда небом летеле саме бебе неношене
истим тим родама којима је било речено
да морају некуд једном годишње да отпутују
и да тамо увек треба да носе врхове крила
умочене у мастило, баш због тих страница

Или би једно детињство и даље лежало
у дубоком снегу и чекало
да му се врати прво слово
лепше написано

РЕНЕСАНСА

На хиљаде обичних и необичних беба
на сликама италијанских сликара
широм свих тих галерија
широм читаве предивне Италије
остављају неку чудну празнину
за собом.

Та лица почевши од Христа у наручју
па све до анђела што ведро путују небом
лица су стараца а главе су им веће од удова
док њихове мајке, богородице
или обичне даме
за богатим столом су баш онакве какве и јесу
у датом трену.

Младе. Складне. Око њих вечна гозба
свијених колена. У молитви. А деца остарела
пре времена.
Гозба иначе скрајнутог неба.

Или је најтеже
насликати туђе дете,
а ни анђели нису увек баш сасвим твоји,
венецијански сликару.
Као ни девице.

У *Брери*, додуше, усред Милана,
у једном углу стоји слика богородице-црнкиње
у њеном наручју је
сасвим нормалан Христ-беба

црн, додуше,
али на њој ни потписа
а под њом
    ни речи о слици
        ни сликаревог имена.

ИСТОРИЈА

Један век седне у крило своје скулптуре
и онда се упишки
онда то неко прогласи за фонтану
и деценију потом пије из ње
И каже не ваља
И онда
прави нову скулптуру и нову фонтану
И тако остану увек на дну новчићи
сасвим приватних жеља
и сиротиња то скупља,
као луда

ТЕЛО

Пре двадесет година све људе на улици
замишљала бих као голе
скидала им одећу као од шале, и смешила се томе
како ходају несвесни онога што видим ја:
обиље блештавих тела у њиховом несавршенству и
слави.

Данас, док ходам улицама, не видим више нага
тела, већ њихове унутрашње органе:
срце оног човека загледаног у мале огласе за стан
дрхти скупљено на величину бебине песнице,
црева оног тамо, уморног, на клупи у парку,
ко морнарска ужад у тешкој врећи,
кости оне жене што споро прелази улицу,
већ сасвим налик крхким свиралама,
вене оне младе продавачице у радњи
са прескупом одећом у коју не свраћа нико,
те муње на пролећном небу, пред грмљавину,
плућа, бубреге, јетру, слезину, крв и лимфу,
нечије унутрашње ухо у којем одавно нема одјека,
материце на чијим зидовима дремају сенке
још нерођене деце, сперму што напиње реакторе
до пуцања, али се враћа у свој неми бездан тестиса
између две трафике, и оног човека
који одлази на пијацу да купи нешто зелениша
видим: мозак његов и главица купуса гледају се
данас, сасвим кокетно.

Пре двадесет година тело које видиш је
могло да има само кожу

након двадесет година има само органе,
тако, ваљда, и сам путујеш некуда
унутра

РЕЧИ

Плашим се људи који
у пола седам ујутру пишу
дуга, мудра писма. Оних
који ни не трепнувши настављају разговор
са тобом и преко затворених врата WC-а, или док
са пода скупљаш срчу или просут талог. Оних
који, док ходате улицом, застају
на сваких неколико метара
препечујући ти пут, не би ли, уз
подигнут прст или млатећи дланом, подвукли
своје веома важне речи или тек оно о цени
јунећег бута и снегу на Копу а пролеће је. Оних
који ти пошаљу мејл (раном зором, наравно!)
а онда те сместа о томе обавесте
и поруком на мобилни и у сандучићима
свих друштвених мрежа и уз то додају
„Прочитај и пиши када стигнеш, мила”. Оних
који те продрмају ноћу док спаваш
упутивши ти питање „Спаваш ли” и притом, уз
малу паузу додају и оно кењкаво „Љубави”. Оних
који завршавају сваку своју реченицу речима
„Шта да ти кажем”, а онда наставе још једном
испочетка. Оних који су речи без речи. И оних
који дрхте због сувишних запета између речи
које су ти написали, и оних који умећу у све
цитат из већ цитираног. Оних који док ти причају и
док ти дахћу о нечем морају да, горе-доле
гладе ревер твог сакоа зурећи у њега,
или да ти притом скидају миц по миц
дуго дуго невидљиву длаку са рамена

чинећи то тако предано и обазриво као да
довршавају зашивање твог тела
које је било расуто
и раскомадано
и из самих крпица сачињено
све док ситним бодом није кренула
управо њихова
незамењива реч
прави штеп

ЗЕКИНО УХО

Након деценија узалудног труда
сместа ћеш научити како да обуздаш
сваку јетку и оштру реч
која ти је на врху језика
да њом дође ти да згромиш другог
колико год га волео
колико год га мрзео
колико год ти био неважан
Али не тако што ћеш бројати до десет
не тако што ћеш размишљати о томе шта
и како са свим тим односима
са свим тим људима
не тако што ћеш опаучити самог себе
изгризеним каишем вере
па и у самог човека

већ једноставно тако
што ћеш сваки пут
када ти падну на памет све те
хирошине и нагасакији
и узавру до језика
замислити
како додирујеш прстима једну обичну
ресицу уха, било чију
– ако не можеш људску
а ти замисли ону биљку звану
зекино ухо –

не иде то једно уз друго,
никако.

ПРАВА ПЕСМА

Петру Милорадовићу

Била је то теглица шумских јагода
коју ми је послао песник
увијену у есеј Андреја Тарковског
Ушиснуто време

Андреј каже да је време
услов за постојање нашег Ја
и да је стање:
пламен у коме живи саламандер наше душе

Онда су ове јагоде можда биле ускраћене
за своје, сасвим скромно, воћно сећање,
једним покретом прстију
који су их откинули са танке петељке –
а било је то време анонимног берача,
уписано у црно под ноктом –

Али гуштери у некој трави их можда
још увек памте
док не постане прекасно или прерано и за њих,
јер њихова душа с нашом
осим у метафорама
нема ама баш никакве везе
или се то само чини

ЈАВНА РАСПРОДАЈА

Продајем писца
Очуван, двообразни
У кожном повезу

Не троши ништа, пристојан
ко дечија бенкица
Неупитан
ћути
Не мрда ни главом
има је само на фотографији
лепа је, баш лепа

Сто двадесет година већ спава
у самим витринама
влажом увек ко стајским
ђубривом подмазан

Може листаће и с једне и друге стране
Може и из средине
под условом да претпостављате
крај почетак који је крај који је почетак
који је ипак крај

Добро иде уз полице и намештај
у венге нијанси
сигурно је и на мрежи

У витрине ћемо сада
мале уређаје за све и свја
преко њих ћемо са данас и са јуче

и са сутра и па и са заборавом
да причамо даљински

преко њих ћемо да се
информишемо
на пример
једно наше око о ономе
шта види друго наше око

Као бонус ево и
књига које није написао
док прашина пада на прашину
и гробље мува тражи парцелу
од лепих белих томова

у стилском намештају

СНОВИ НА ТОЧКОВИМА (Аутобус 5)

Сањала сам аутобус који превози
само снове. Тамо, на станици, стајали су људи
и испраћали их са тремом, дрхћући,
као малу децу коју први пут саму
шаљу некуда.

Аутобус је био сасвим празан.
Тек наизглед. Врата су дуго стајала отворена.

Неко са станице је чак дубоко у себи
замолио свој сан да не дозволи
отварање прозора помисливши на промају.
Или нестанак.

Неко са станице се дубоко у себи
кајао јер је помислио како то није био
баш прави сан који би се могао послати тек тако, у
бестрага.

Неко са станице је носио са собом
половину чоколаде грицкане у ситним сатима
верујући да ће његовом сну затребати остатак сласти.

Било је страшно и тешко тек тако пустити своје снове
некуда где ће
и сами можда сести за волан.

Али најстрашније од свега, било је свима то да ће се можда баш њихов сан, у тој гужви помешати са другима.

МАЈЧИНСКИ ПРАВЕДНА

Било је тако лако, без болова,
без јутарњих мучнина,
киселих краставчића, банана
и чоколадних срца
у поноћ и усред зиме,
и оног продирања шупљег у празно,
и икакве помисли на сутра,
и сваког без, тог и тог дана,
остварити се као мајка.

И родих лото-лоптицу.

И била је тако лепа и бела у лицу,
видело се, од првог трена добро дете
испало између ногу као рафал
спреман да некога
свеопштом срећом
погоди право у чело.

Отела ми је прво бабица,
а беше то на дан извлачења.

Од бабице оте је комшилук,
а од комшилука
и улица.

Пупчану врпцу пресекох
ножем за отварање
љубавних писама.

Изађох напоље, виках:
„Али, број је, број је ...”
А број била је 0.

КОМОРЕ

Кажу да ћемо једног дана летети
провидним авионима и кроз њих облаке
доживљавати као отираче пред прагом

Као па да су авиони измишљени због некаквих
прагова,
као да у тој кући нисмо већ били.

Сунце и Месец биће нам надомак ока,
величине поморанце и савршеног облутка,
оних, због којих смо и кренули на путовање
ка некој удаљеној плажи.

Као да чак и прозор авиона икада помишља
да ишта можеш да понесеш
под спуштеном завесицом.

У њима ћемо моћи да играмо виртуалне партије голфа
како са оним странцем који хрче на удаљеном
седишту
тако и са онима које смо оставили на Земљи,
а и да читамо бајке својој деци на другом континенту
преко специјалног преносника,
и деца ће веровати
да некакво небо постоји,
јер ми смо на њему.

Као да су родитељи измишљени због тога
да би могли да кажу деци и бајкама

да чак и тада мисле на њих и да понекад
играју голф.

У име некадашњег маштања да ће нам
осмех стјуардесе или стјуарта завршити
у крилу, имаћемо могућност да кликом
на екран изнад седишта
водимо љубав са љупком празнином.

У посебној комори добијаћемо дозу ваздуха
обогаћеног посебним витаминима и ензимима,
као да ти инкубатори тек треба да нас изнова
роде на неком удаљеном месту
где још нисмо били.

Узлетећемо 1000 км, гледаћемо,
али видети нећемо
кроз провидни авио-рентгенски снимак
наших бојазни
како се простире под нама
као још необрађена ораница.
Шта? Баш то.

И нико више, ни на небу,
неће моћи да се сети
како се прави авиончић од хартије.

ПАДАЊЕ У НАСЕЉЕНИ ПРЕДЕО

да дуго падамо са врха
листа траве
и никада се не посечемо о њихов руб,
да то буде лет у насељени предео
и да треперимо, опипавамо,
ширимо се преко својих граница,
да буде нешто нас у сваком тесном
осмеху који бисмо могли срести,
чекању бицикла крај зида,
сненим очима возача, ширењу зеница,
да не пречујемо тишину у шџуму
причања, да се не догоди да
не приметимо руке, спуштене усред кретања
два тела која заједно са лишћем клизе кроз неки парк,
да не заборавимо на додир
коже и дугог звечкања,
када камен разбија стакло и тихог шуштања
спреја што пише по бетону, да осећамо
како талас лови талас
лочи талас и коначно чини кретање,
како се речи подижу, пене и глатке,
а ућутале ствари проговоре,
да прсти на ногама пронађу ослонац на зиду,
да будемо заједно
и сами,
и да на крају не превидимо онај тренутак,
када се у јутарњем мраку
погасе улична светла

ЦРНА РОТКВА

Рендам црну роткву
док напољу
пада
ситан снег,

вејем љуткасте, беле пахуље
на даску од бамбусовог дрвета
а оне прште и на оно на шта не би смеле:
на сто, столице, кухињски под, руке.

Кад посечем прст
кап крви
ушије белина.

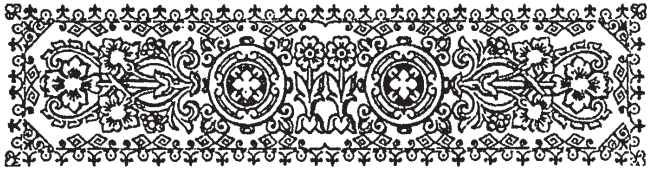
Бог и ја, уполени сличним,
у јединству трајне разлике:
он без расипања пријатне љутине,
ја без једне капи крви
која љутину блажи
а да тога нисам ни свесна.

И тако, рендамо дуго
и једно и друго,
и једно друго,
док нас не савлада
ипак, увек иста
глад.

А напољу, мећава
изван нас одавно траје

и тако лако,
без икакве бриге,
помете сваки
па и заједнички
праг.

УКРИШТЕНЕ РЕЧИ

(страх: где ме има, где ме нема)

За маму

ПЕСНИКИЊА, АНА

Особина ружних снова:	кошмарно ^с ӣ
Ис ^т ок:	и
Времешно ^с ӣ (мн.):	с ^т арос ^т ӣи
Мес ^т о за склањање:	склониш ^т ӣе
Дабар (џрч.ла ^т ӣ.):	кас ^т ор
Надш ^т ӣма ^т ӣи у њевању:	наш ^т ӣева ^т ӣи
Прос ^т орија за чи ^т ање:	чи ^т алиш ^т ӣе
Мали чеш ^т љеви:	чеш ^т љи ^т ӣ

(ѡреузет^о из Поли^тикино^г маџазина)

Пронашла си ме у недељним укрш^теницама,
уз ѡѡодневну кафу, и ѡи^тала се има ли ме
у суседној соби, јер шумео је ком^тју^тер,
али он шуми и када нисам ^тиу, ^тиа досадна

с^трава; и све ш^то ^тие је ин^тересовало било је
сањам ли ле^те снова, а не кошмаре; када
мислим на за^тад, мислим ли, и^так, на ис^ток;
схва^там ли да је младос^тӣ ѡродужено с^тање

у којем ^треба да учес^твујем здушно; знам
ли да је дом ^тамо ђде је чи^талиш^тӣе, и склониш^тӣе
^тамо ђде знам да с^тишам ѓлас, ѡрејак, који би
^требало да ш^тедим за укрш^тање ѡамеш^тни^тих речи;

Размишља́м ли о шоме ко ме може или не може
нашйеваши; и користи́м ли, изјуйра, дрвене чешљи́ће
са Дивчибара, шшо чине да коса, са жодинама,
још бујније расше, а крв појури шамо, где шреба,

Помаду шред сшавање, витамине шред оно,
крашко, свакодневно умирање, кад мислим
нема ме осим у оним нагомиланим словима

И јесам ли доручковала, ручала и вечерала, и шша

А даброви, никада, они се ионако, скоро увек
врше око нуле, осим ако од шога не могу да
им најравим досшојну омчу, или да заслуже ли,
кажем: Оооооооооооооооо... Ти си. Ох.

Једна, ионако, увек чека на мене. Омча или
нула. У облику округлош, још ненашисанош вокала.

Око нуле, 2006.

СЛЕТЕТИ НА ЗЕМЉУ
(*сѝрах ог међуѝросѝора*)

Нема тужнијег места од аеродрома у ситне сате.
Не зуји више ни трака којом би путовао макар
један једини кофер. Између излаза А и излаза Б, на
спојеним седиштима, спава неко, огрнут мантилом
иако је лето, и још само бескрајно пространство види.

А шта видиш ти. Угашене лампице за позив у случају
нужде, што подрхтавају на зидовима. Тај град у који
си стигао, између излаза А и излаза Б, а надао си се
да је у питању улаз. Остатак свемира наталожен
у турбини утишаног мотора. На небу си пио кафу,

на земљи гужваш у цепоу омот чоколадице на
којем је дугиним бојама писало: *Добро дошли*.
Дугим ходником неонска светлост благосиља те,
као рендгенски снимак што открива да су сва ребра,
ипак, на свом месту, иако помало, тихо, тихо шкрипе.

ГРАДСКИ ОТПАД
(*сѣрах од ѿрпоре*)

У шетњу ћеш одлазити аутомобилом,
од дрвећа љубити
оно што остане у ретровизору.

Угледаш ли краву, рећи ћеш: Види, крава!
И мрље на њеној кожи
постаће проћердана нафта.

Озепшћеш на јутарњем сунцу,
огрејати се код прве табле
и саобраћајног знака.

Усред процвалог поља
размишљаћеш час о литератури,
час о километрима што те деле
од најближе апотеке:

глава пуца од бола
заједно са јасним видиком
на четири стране неба.

Угледаш ли јежа, рећи ћеш: Види, јеж!
И бодље његове
постаће мали минобацачи.

Оседећеш на прејакој месечини,
изгорети од вишка меланхолије
у сутон који предуго траје.

Крај шћућуреног рукавца реке
прижељкиваћеш телефонске говорнице,
у густошу шимшира бар један
озебли људски глас.

Нелагодност твоја рашће са навалом ваздуха.
Страх твој, са вишком плаветнила.
Твој приватни пакао ускомешаће се
са сваким новим сударом
светлости и зеница.

Угледаш ли своју сенку
на пустом пропланку, рећи ћеш: Види, сенка!
И сенка твоја постаће маховина
која ни овде ни онде
нема око чега да обрасте.

СТВАР
(*сѝрах од комѝјуѝера*)

Она зрачи. Види те тамо
где самог себе још ниси.
И оно што пропустиш памти.

Донесе ти под нос, нежно,
на пинцети. Тако неприметно.
И, гле, одједном, цео товар.

Писмо љубавници, шефу и пријатељу
своди се на исто. Пишеш све чешће,
а највише те је у зарезима,
ако их уопште има.

Што више пишеш, то је већи
страх да се са неким сретнеш.
А већ си описао све делове тела.
Већ говорио волим те.

Твоје лице се огледа у екрану
и изгледа као на рендгенском снимку.

Све саме кости.

А што је био поглед
мери се дубином црних рупа.

У њима расту мајушна деца
величине фосфорног зрнца, које

наравно, као и пелене, светли.
Деца што не знају за боље.

И већ мирише на сумпор.

ДОЋИ ЋЕ МАЈСТОРИ (*сѣрах од ѿромене*)

Доћи ће мајстори.
Саставиће нов кревет.
После толико година.
И унети ноћни сточић.

Исти као у иностраном хотелу,
само у фиоци неће бити
укоричене религије
по свачијем укусу.

Доћи ће мајстори.

И у поклон пакету, у коверти,
заједно са рачуном,
као јубиларни купац
добићеш могућност
двадесетогодишње употребе
породичног апартмана у Грчкој,
на острву за које никада ниси чуо.

Питање је да ли постоји. То острво.
И која багра са њим послује.

И сада, уместо да ослободиш простор
за нови кревет и почистиш прашину,
листаш атлас света.

Тамо негде је Грчка.
Тамо негде је оно острво.

Где ти неће требати кревет
јер ћеш већину времена
лешкарити на плажи.

Али, еееј, где је Грчка!
Али, еееј, где је кревет!

И шта ће ти кревет, ако идеш у Грчку.
И шта ће ти Грчка, ако идеш у кревет.

Коју год да религију
сместиш у фиоку,
нешто од то двоје
неће бити по свачијем укусу.

Доћи ће мајстори.
Боље да не дођу.

TEMPI PASSATI
(*сѝрах ог 33-е*)

У разговорима ће бити све више будућности,
а све мање времена. Падаће све саме
сугестије за лакше, али не и за боље.

А улазећи, свакодневно, у свој стан,
улазићеш све више у споменар. Овде
оне ципеле. Промењени су само ђонови.

А ђон, чак и када је бивши, памти улице.
Ако не памти ђон, памти језик ципеле.
Данас нешто причљивији од тебе. Као и пертла...
Али, и пертле се продају у пару.

Тамо гумени душек чија пуноћа
зависи од дубине твог даха.
И је ли то ваздух, од прошлог лета,
чега у њему мало има. Или уздах.

Онде конопац за сушеће веша.
Чак и он, разапет, данас стоји
пред тобом као наплатна рампа.

Ако ништа друго, ствари те памте:
на фотографијама за личну карту
већ личиш на убицу меког срца.

Заједно са погледом,
оштре се и црте лица.

И само туђе наклоности
додају сфумато.

А улазећи, свакодневно, у свој стан,
улазићеш све више у споменар. Можда
и у хербаријум: бити детелина, са четири листа,
нечија, желећеш све чешће. Дуже.

Макар и пресована.
Са четири листа,
у сувом наговештају.

Тако је меко у крављој губици,
правовремена плодност земљишта
ионако спада у *tempi passati*.

ТОЛИКО СВЕТЛОСТИ
(*сїрах од њролећа*)

Када си се пробудио, изненадне и недозване радости живота у ваздуху било је већ толико, да ти се учинило да је твоје лице, прекривено сунцем, краљевска посмртна маска.

Све што си видео, изашавши напоље, пружало је своју распричану ведрину до у недоглед:

мрешкало се, треперило, ћућорило,
прхутало, комешало, брботало,
стругало ножицама,
пулсирало милионима срца,

само је тишина
долазила из нечије дубине,
и учинило ти се, да баш из тебе.

А тек шетња крај реке у предвечерје!

Било је то као да дугу, неподношљиво
дугу ноћ, тек разведени самац
проводи у спаваћој соби
са заљубљеним паром.

И до зоре зури у њене сокнице,
попут две меке мачје шапе
пребачене преко наслона столице.

И пита се, сатима, да ли су стварно тако беле,
чиме ли их само пере, или је то од месечине.

А на стопала не помишља,
ни у кратком сну.
На помоћном лежају.

ГДЕ ЋЕШ ЗА НОВУ ГОДИНУ?
(*сѝрах ог ѝразника*)

Празник рада памтиш по радијацији
и Чернобилу, 1986.

Празник некадашње државе
по готовим јелима „29. новембар”
која су се носила на летовање,
ћуфте у парадајз-сосу –
неактивиране бомбе, као и увек,
колико ничије, толико и свачије.

Празник садашње државе
не памтиш, јер не знаш
ни када је настала
ни када ће поново нестати
и датум заменити новим.

Осми март по цвећу
које жене доносе женама
сумњајући да је свако друго
украдено са гробља,
ако не стварног,
онда метафоричног.

Свеце по свим светима,
а најмање по себи.

А Нове године
увек по старима.

СУПРУЖНИЦИ ЗА ТАСТАТУРАМА (*сїрах од близине*)

Седећемо у истој спаваћој соби,
ћутећи, свако за својим столом,
и слати једно другом најпре опширна,
а онда врло штура писма
преко интернета.

На крају ни то, већ само потписе
уз питање
Јеси ли за кафу, чај, пољубац,
или ни за шта.

Екрани ће горети и зујати
од вишка памћења онога
што смо оставили у ходнику
гласне ранобрачне историје.

Утискујући се целим телом
у белину стакла као некада у снег
правићемо пале анђеле
тежине милион гигабајта
од којих се руши и најчвршћи систем.

*Оно што ће преживети биће њлаво
као око ђиљошине.¹*

Оно што проговори:
столови, столице, пепељаре и подови

¹ Адам Загајевски, Референдум

надгласаваће једно друго
позајмивши само облик
наше некадашње близине.

КОЛИКО ЈЕ САТИ
(*сѝрах од мушкарца*)

Он има сасвим леп, мали ручни сат
на коме су казаљке у облику
женских бедара
спојених само у поноћ

Али и тада их покоси и раздвоји
секундара, као самурајски мач
и већ је вече, не твоје

Како да идеш у биоскоп итд.
када не знаш хоћете ли се венчати
а и пријатељице већ сецкају конфете
од припремљених уздаха, јер би хтеле
да се радују нечему конкретном

Како да идеш у биоскоп итд.
када би му већ дала оба своја бедра
да њима замени те казаљке

али не знаш, нити те интересује

не како ћеш онда ходати
већ хоћете ли се венчати

ОГЛЕДАЛО, ИЗНЕНАДА
(*сѝрах од жене*)

Увек ти пада на памет
један тренутак
од којег ти се кожа најежи
и срце закуца брже попут воза
што свесно јури ка прекиду шина

Како, све чешће, уз јутарњу кафу,
облачи твоју мајицу што јој, додуше,
допире до колена, и јамице на
коленима јој се изненада смеше

И твоју кошуљу под којом јој се полако
назире трбушчић; и твоје чарапе,
након тек налакираних ноктију –
због црвеног трага размазаног
на тканини под стопалима
већ мислиш да си Исус

И користи, случајно, твој жилет
подижући ногу ка рубу који дели
милост увек истог подземља и цеви
од воде никада једнако топле или хладне

И већ ти отпадају длачице
тамо где не треба и не би смело,
и уместо њих расте ситно,
пољско цвеће, од чијег мириса
ноћима не можеш да спаваш

И одједном, тако проклето
личиш на њу

ЛЕП ПОГЛЕД
(*сѣрах од руѣине*)

То је један трг и на њему никог.
Никога, чак ни трга нема, рекао би песник
само наше ципеле, две спремне барке
и поред ципела, две кашике
за лакше назување

У твоје се слива слана
у моје слатка вода
из истог облака, давно
нам повереног на чување

И тако свакодневно, редом

Свуда унаоколо сасвим је суво
ни једне једине капи

И нигде никог, чак ни нас

Само у кашикама нечији леп,
изврнути поглед, прикован
за већ уходано небо

СПАВАТИ СА МЕДВЕДИМА (*сѝрах од „ѝогеѝињѝиѝи”*)

Имам тридесет и четири године
и почињем да спавам са медведима

Јуче претурах по кеси у којој је
стајало шћућурено
неко плишано доба, годинама

Вече скоро да преплаках, јер открих –
једном је уместо носа
деценијама била забијена црна чиода

Извадих је, нежно, пинцетом, онда
ставих меко дугменце, нађох ћебенце

И до у ситне сате гледах кратке
ТВ документарце
о плишаним медведима још из 19. века
и о специјалним болницама у Лондону
у које их шаљу на лечење од прашине
па на поновно интензивно пуњење

И видех: једном, мом, усахлом,
глава лежи на раменима; испразних
стомак од тридесет година старих крпа,
напуних га сунђерастим улошцима
за *push-up* брусхалтере, које сам
дуго чувала у разним орманима

И потроших пола бојлера
потапајући у лавор три медведа;
сапуница је била црна
и све време ми је било жао

И док сам их држала под водом
дошло ми да им у њушку ставим
сламчицу, да би могли
барем мало ваздуха да сишу

И када су на површину испливали
остаци сунђера и нешто
мрке пиљевине, схватих,
увелико на моја плућа дишу

Да су стајала мирно деценијама
сигурно би била другачија,
без облака, мрље, та, гарава,
понекад кркљава плућа
а ипак моја

И после сушења, заспали смо
тише, чак и мирније
него остарели љубавници
у све ближем, вечном загрљају
сасвим монотоних боја

Док нам је над главама
кружила невидљива игла,
двоумећи се кога ће
прво морати да зашије.

НЕКО КУЦА
(*сїрах од самоће у куйаїшїлу*)

Ето простора, где си коначно сам.

Не чујеш куцање. Пригушио си чак и
срце, као да је пумпица за бицикл
којим треба кренути у тајну возњу.

Зуриш нетремице у лице у огледалу,
и замишљаш како ћеш изгледати
кроз тридесет, четрдесет година.

И задрхтиш када видиш да ће бити све
сличније оном у раном детињству:
из дубине, до уста, путује нешто на кашичици:
што некада би чиста летња светлост,
бојиш се, биће сијалица од 60 вати.

Шта сада да читаш: Библију за почетнике,
Треће око, модни журнал или љубавни роман
са прекратким уздасима?

Десно, даска за неколико књига,
лево, даска за самог тебе.

Ето простора, где си коначно сам.

А одузима те, сваког јутра,
неко помало, и неко, увек,
чак ни када не чујеш,
сасвим тихо,
куца.

ОВО НИСАМ ЈА
(*сѝрах од фотѝографије*)

Нисам ја. Молим, ретуширајте, ако стављате у архиву. Снимак је омекшивач, од лица ствара друго, без обзира с каквим сам пејзажом на тој слици. Очи су ми црвене, као у зечића који се

спрема на пуцањ. Коса разбарушена, иако сам баш тог дана ишла код фризера. Руке у џеповима, али нисам сигурна да ли су то моји џепови, моје руке, и да ли сам у том простору

већ била. И које је лице које фотографија памти? Као да се од мог тела, мада сам обучена, одећа дели попут падобрана; то је тренутак када не знаш да ли ће те земља дочекати

меко, или ћеш бупнути о њу, свом тежином. Ако снимак памти шта могу бити, а нисам, нека каже да ли сам хидра којој се увек унапред одреже глава, чак и када је нема.

Нисам ја, није моја глава. Негатив каже, можда сам вампир. Фотографија, да је све ствар пригушеног светла и прећутане навике. Да кажеш: некад бејаш нешто друго. Сада

треба научити да свој подваљак доживиш као јастуче, час за одмор, час за игле, и свој подочњак као врећицу час за драгуље, час за читаво туце усољених, а преживелих риба.

БЕРЛИН, НЕБО
(*стихотворење од рестаурације*)

На Потсдамер тргу, гледаш
Вендерсов анђео да слети
не би имао где
осим на кров SONY тврђаве
што у облику Фуџи вулкана
заклања и чува небо
од електронске лаве.

И на језеру Ванзе
где се Клајст убио
заједно са Хенријетом –

*Поручили су кафу,
изгледали су добро расположени*

*А онда, брзо, један за другим
два пуцања*

*Међак је пробацио срце и,
не окрзнувши ребро,
најусијо ишло –*

Ти си писац који се осећа
као руска аристократија, некад,
у Баден-Бадену;
исток на западу,
мрља у конкавном сочиву,

зуриш у шарене патке, лађе што плове
између било где и било кад,

грицкаш пралине, купљене у
Kaufhaus des Westerns.

Час дремаш, час гледаш,
ти, рушевина на рушевини,
и чекаш небо или макар облак
по мери свог зида
и притајене трагедије.

ЧИСТИНА
(сѣрах од шиѣраја крила)

*Трава је ѿуна ѣебе.
Дрвеће је за ѣебе.
Сва ширина ноћи је за ѣебе.
Ја које доѣиче све ивице;
Посѣајеш ја које исѿуњава чеѣири
угла ноћи.*

Волас Стивенс,
Зец као краљ духова

То је чистина, осунчани пропланак
међу тихим дрвећем, у касно поподне,
о којем си одавно сађарила. Нигде никог.

И само светлост пада на твоје крзно. Меко.
Као да је прва. Између погледа и неба
сада промиче тек семе маслачка,
као грудвица паучине која те не пита за име.

И између тебе и јасних мисли, само питање
које не тражи одговор: Зна ли куда иде?
И тако је лепо, на тренутак, живети као трава.

И онда, одједном, као у полусну, у тој
тишини што је од тебе начинила инструмент,

титрај малих птичијих крила, однекуд.
И задрхтиш, као да држиш сићушну зебу у цепу,
и као да си коначно одговорна
за један, не само свој живот.

И не знаш је ли то радост, или страх.
А можда јесте обоје.

И потом читаво јато прхне из крошње,
попут хиљаду варница послатих у име
плаветнила које је увек једно и једино.

И страх твој постане радост, јер изненада,
срце твоје куца свуда, и у семењу
траве те, на чистини: још увек исте.

КАО ДА НИСМО НИ ЗЕМЉА
Голубије перје, њо Ајдајку
(*сѡрах ог снеџа*)

Опет та иста, кратка, тренутна светлост, а
ни не примећујемо да снег већ веје тако
густо за ово доба године, и није први, али
не очекујеш га када засија прозор у подне,

И као да нас не познаје, тај снег,
као да нисмо ни земља, и као да
ниједна кап у то небо никада испарила није

Гледаш Вуди Аленове *Ханине сесѡре*, Тамо,
читам Апдајкове приче о пару Мејпл, Овде,

А уместо заједничке лампе обасјава нас
ватрица мобилног телефона, на чијем екрану
слова све више личе на отиске голубијих ногу
у снегу за који се надаш да је барем снег:

сами крстићи од канџица, једна до друге,
прецртавају оно што послато је у белину
од које не настају ни твоја ни моја деца

Хоће ли остати од тог снега само перо,
голубије, оно што уверава главног јунака
да му нико неће ускратити да вечно живи

Или тек вејавица, усред марта, испред оног
одлазећег аутобуса, од које голубовима
и у твојем и у мом граду перје зашарени,
на кратко, припремајући се на одстрел

Као да нисмо ни земља, и као да
ниједна кап у то небо никада испарила није
ако ништа, да барем иглица пахуље буде

10.03.2004.

ТАКО СВЕТЛО, ТАКО ТАМНО
(*сѝрах од „залуг“*)

Пре своје књижевне вечери у провинцијском граду,
шетао си буцацима у које осетљиве душе залазе
само када треба снимити сутон над тихим уперицама,
и продати га у име љупког контраста између тако

светлог и тако тамног. Сунце ти је грејало леђа под
сакоом који си већ обукао за предстојеће вече,
постава се лепила за кошуљу, кошуља за тело; да си га
преврнуо наопако, са свим тим обасјаним, кривим

шавовима, изгледао би као лоше скрпљен болесник на
операционом столу. Рекли су ти: на књижевној
вечери ће
у позадини пуштати Бахове фуге, и твоју слику
емитовати
видео-бим, и питали те да ли се слажеш. И ти рекао
– ви, Ви

организујете. Књижевни критичар је, након ручка,
дремао
у хотелској соби, спутивши свој текст на сточић
испод
слика Мртва природа и Девојка са малим псом. Није
му
било свеједно. Да се он пита, бирао би увек другу.
Слику.

Не тебе. Перспективног песника у добрим средњим годинама, који обећава. А ти си шетао. Пре тога
попио
турску кафу у кафани у којој су те питали да ли
плаћаш
картицом или у кешу. Кафу. Само. Да, и чашу воде.

А онда си кренуо даље. Кроз буцаке, па поља,
сасвим пуста, тамо где кад сретнеш своју сенку
пожелиш да јој кажеш Добар дан. А сенка се
измигољи,
јер јој више прија гнездо кртичњака, него твог
сакоа.

И тамо си, крај пута, видео ђубриште. Два-три
контејнера,
један до другог. И крај њих, на падини, седам кучића,
бачених ту, међу делове комбајна и аутомобила,
гледало
те је право у очи, и дрхтало. А ти ниси учинио
ништа. Само си

их помиловао. Као да тим чиниш светско чудо.
Нежно.
Питао се, да ли да им купиш млеко, али продавница
је
била далеко. Питао се да ли да их носиш са собом,
али,
ниси знао где, коме; свака кућа, а и твоја је била

негде другде. Онда си отишао на књижевно вече.
Рецитово. Критичар је погнуо главу и сањарио о
слици

Девојка са малим псом. А неко је дуго цвилео, не
тако далеко, само ти ниси знао да су то и твоје песме

које коначно питају чему све то када
не знаш да купиш ни млеко, ако треба.

САВЕТИ ВИШЕ НЕ БАШ МЛАДОМ
ПЕСНИКУ

(сѣрах од гѣубиѣка дисѣанце)

У овим висинама ваздух је редак, дах
кратак, реченице одсечне. Овде се не
компликује. Нешто се у теби скупљало,
згушњавало, годинама. Тражило процеп

кроз који би могло да исцури, ослобођено
макар и најфинијег песка. И питаш се: куда
одоше разбокорене слике, мека иронија,
мудра дистанца? Змај си на ветру, не више

душа на промаји; и коначно, хајде, напиши
ту љубавну песму, да барем неко због
једног стиха задрхти, као да му је упућена.

Кажеш ли: дуга ноћ, не мисли на гробље књига,
кажеш ли: срце, мисли на срце. Не на срце оловке.

7h УЈУТРУ
(*сѝрах од звоњаве шелефона*)

Све смрти су се јављале рано ујутру. Тихо,
паучина између измаглице сањаног и јаве,
неко би рекао, Жао ми је, и у слушалици би настао
шум, продужено шуштање срца које још увек

не пристаје на потпуни мук; а само ти си знала
да то срце, још увек, и те како добро чујеш, и да
нису у питању сметње на везама, него да веза
тек почиње, она друга, за коју ти, на крају крајева,

није потребно ни време, ни тако непроменљиво небо,
ни тако колебљиви, а леви облаци који памћења, осим
својих свакодневних, каприциозних смрти, немају.

Задрхтала си опет, када је звонило. Са друге стране
неки мушки глас је тражио своју жену, ту и ту, и у 7h
ујутру, никако ниси могла да га убедиш да то ниси ти.

ГЛЕДАЈУЋИ У ДРВЕЋЕ
(*сћирах од шога да нећеш чуши*)

Здраво тата. Овде ничега новог под небом.

Али, процветала је она трешња коју посадисмо пред зградом. Већ допире до четвртог спрата, а била је обичан прутић. Некада, када би слетео

вбрац, тежином би сасвим повио танану грану. Сада слеће читаво јато, и, тек понекад чујеш, како тихо зашупшти. И с пролећа, ујутру, видиш два – три бела цвета, а већ предвече, на њих стотине

обаспе крошњу као изненадни снег што светли, час бело, час ружичасто. И не знаш, шушти ли лишће или перје; а на прозорском симсу осване још увек лепљива коштица, и пусти за собом светлоцрвени

траг. И пита се, свих ових година, где си. А када желим да повратим мир, сетим се једног јединог тренутка; ти и ја, на дунавском кеју, у летње поподне, напола у хладу, напола на сунцу,

једемо сендвиче, и читамо, свако своје. Ти Сенеку, ја лектуру за основну, *Алису у земљи чуда*. И светлост пада окомито на отворене књиге, чије стране, у паузи између читања, обележавамо травкама

које памте, више од нас: као и дрвеће, под којим се протрчи, само једном. И то, тако добро знамо, и ти, негде тамо, као и ја, још увек негде овде.

Чујеш ли како шушти? Само то сам хтела да ти кажем.

ОЧАЈНА РАЗГЛЕДНИЦА

На мене неће налеиџи маркицу,
неће ме послаџи поштом,
Air Mail ошџага са мене
као моџуће иносџрансџиво са џасоша
који џуџује
само у божју маџер.

Јер не нудим џејзаж
ни уоквирен залазак сунца
ни вешџачке руже у очекиваној в(л)ази.

Приказујем мало, џоџово ниџџа.
И нудим само
Предуџачак, исувише комџликован,
и захџеван џексџ
на џолеџини

разџледнице, коју нико
не би сџавио у свој џеџ.

Јер џолико речи носиџи са собом
исџо је шџо и носиџи камење
од коџа се не џради ни куџа
ни нечију сџоменик.

Време уџоџребе
свешџе ме бар
на добру рециклажу.

Живої на разгледници, 2003.

АУТО-СТОП

Синоћ сам била ауто-стопер –
зауставила сам своју душу
на друму клизавом као ђавоља слуз.

Претварала се да мене зна, проклета куја,
и да јој је моје лице потпуно туђе.

Уместо километара, пребројавала је
моје кости, као да набира ткање
на коме мољчеве рупе
настају пре последњег чвора и руба.

Уместо бензина, мешала је моју крв
са горком сумњом и талог илузија у лимфи
са искуством осетљиве коже и трулих гума.

Моју јужну изнуреност употребила је
за кроћење цесте
између празнине која пружа удобност
и празнине која се усеца у кожу
попут тупог ножа.

Систем мојих бубрега искористила је
за сопствену прераду Бога:
од тада мокрих само млаку крв.
А онда, као музици што одлазе у војну
у име поздрава, невидљивим концем
ми зашила брбљиву вулву
да бих у њеном одсуству
позорније опажала свет.

Привезану за гепек
шлепала је заједничку прошлост –
збуњено јагње које не зна
воде ли га на испашу или на клање.

И са сваким километром
отпадаху делови кола –
остадоше нам точкови у блату
и волан, зауцан за облак.

Израбљивала ме, сопствена душа:
на лоше процене понекад пристајеш сам.
И рекла ми: „Самаританка сам
и зато те примих,
а видим да гуме лакше подносе
тежу часа него нас две.”

А онда, створила тек промају у мени,
ушавши ми на једно
и изашавши на друго ухо.
Као да се није догодило ништа.

Само су се бубне опне мало зањихале:
те круте завесе собе у којој
већ дуго не станује нико.

ПОДЗЕМНА ЈЉУБАВ

Када смо се уселили
били смо напола у земљи
напола над њом –
стан у сутерену са погледом на врт
пун брескви и вишања у цвату.

Знали смо да натрула тела уплаши прејака светлост
и исуши влагу коју могу делити само удвоје.
И лежали смо наги у хладној соби
и клизили једно по другом
и размењивали мале, храњене смрти
као цемпере у које су мољци
давно уткали легла.

Када смо се уселили, рекао си:
„Неким књигама треба дати право на олакшање”,
и на полицу у WC-у, у вертикали
до подземног света
поставио Џојсова писма Нори.
„Неке снове треба зауздати”, рекла сам
и крај узглавља, попут копља
поринула *Крајки преглед распадања*.

Када смо се уселили, напола у земљи,
напола над њом,
повукла сам као Аријадна пупчану врпцу
која ти је рођењем била три пута
обмотана око врата.
И ти, мојих пола килограма
који ме некад делише од инкубатора

претворио у силу љубљене ми теже
што недостајаше сиротој земљи
да ме причврсти за себе.

Били смо два напукла чуна
из којих је неко годинама вадио воду
и враћао је у море.

Данас смо две шупљине
у којима расту два чуна
што знају за руб,
а ипак подижу весла у тишини.

Више се не пропињемо на прсте
да бисмо видели небо:
верујемо, оно час бескрај, час пустош
позајмљује од нас.

Труљење је, душо, привилегија зрења;
над земљом и у земљи,
исти ужитак, иста размена.

ЈЕЗИК, МОЈ ЈЕЖ

Љубљански таксисти се кладе
да сам из Украјине.

На моје „Добар дан”,
пожеле ми добру ноћ –
мој словеначки мирише на југ или исток,
сигуран ужитак.

Београдски мисле
да долазим из ужичких крајева:
отежем, тврде, као Морава пред сушу.

А они око аутобуске станице
на коју стижем уморна од пута
кажу да ми Ћ није као њихово меко,
мора да сам Словенка –
и под повишеним притиском
таксиметар откуцава све брже и брже.

И питају се, под којом фирмом
возим танко тело, усијану главу,
чији је мали кофер на коленима и под њим
чија кратка сукња,
ћумез са наменом ведром.

Чије је тврдо Џ на сандалама
привезано уместо копче
и чија су два гласна А из имена
око мојих руку и врата, уместо омче.

И питају се, а не знају:
мој језик бржи је од мене,
јеж маратонац на 500 километара
коме бодље расту на унутра.

Као завереници, састајемо се
у бесцаринској зони, на пола пута:
наше су неме шуме, глува доба
у којима га могу грејати у руци.

Осуђени једно на друго,
граматичке револуције преживљавамо ћутке:
ја радост поново нађене двојине,
он, страх од црног имперфекта.

СМРЗНУТЕ САРМИЦЕ

Преко три границе
кроз три државе
путују усијаним гумама
са мнош, ка теби
смрзнуте сармице.

Које у једној другој песми беху
амазонке у купусној ћебади,
а данас, у пластичној кутији
капитулирани одред некад бесних цура
што им поново расту ситне
пиринчане дојке.

Мајка ми рече –
Кад засечеш ножем,
грудвица мяса и пиринча
треба да буде чврста, као срце.

А лиске купуса на длану
свијај нежно, стрпљиво, полако,
да не провири ништа
од згуснуте страсти.

Јер историју љубави не чини друго
до документација апетита
и ако срце има свог бога
тај је трбухозборац, нема сумње.

На почетку ти рекох
„Моћна сам жена”

и смеших се, шипарица велеграда,
што сваки улог добитком мери.
А сутра ћу ти, кад допутујем,
шапнути: разлистај ме полако
као капитулирану сарму
посрчи и слани сок, полижи тањир
којим замених све лажне ореоле
Гле, расту ми нове пиринчане дојке.
Под језиком пупи лорберов лист.
И поред знаног срца још једно.

Што не уложимо у ову љубав,
уложићемо
у добре пихтије, душо.

ЉУБЉАНСКА СИЕСТА

Поподне, када је цео свет
Де Кириков трг.

Чини се, епидемија влада
тим градом.
Само кратке сенке
жардињера и контејнера
секу дуге сенке
зграда и уличних стубова:
испробане, укрштене, положене сабље.

Ствари су склоне кретању
још само у нечијем ретровизору.

И ти, попут саобраћајног знака
на којем пише: „Пази, одрон!”
а чак и слепци
одавно иду другим путем.

ОЛОВКА ПИШЕ СРЦЕМ

И видиш: кроз нечије зенице
већ дуго
срца две оловке оштре се
од себе сама.

И ваздух је пун труња
као да струже и деље
цела пилана.

И надаш се портрету, скици,
крокију или барем овековечењу
у Маљевичев квадрат:
све су то лепе варијације.

Кад оно, од целе тебе –
ни нацрт ни линија ни реч,
само невољни знак
интерпункције.

И кажеш: и то је нешто
и већ градиш
постељу за двоје
од чистог срца и пиљевине.

ЗРНЦЕ СОЛИ
(*ирељубничка балада*)

У пролећни поподневни дан
кренеш у град са једним циљем:
треба под хитно наћи љубавника.

А уместо у кафић, скренеш
у робну кућу и купиш
маслине, камамбер сир, шампон за косу
и пакет гумица за славину
из које данима већ
тихо капље.

Цело преподне твоја сукња
беше кандило
које оглашава нечије туђе
свеце и празничне олује.

Цело поподне и с вечери
она је поклопац
под којим кључа
сасвим чиста, скоро дестилована вода
намењена за једно једино зрнце соли.

Толико воде
око само једног зрна.

Толико гумица
око само неколико капи.

Ух.

ЧИСТКА

У јеку кречења стана
реших да кренем са библиотечком чистком
ал' бацих само каталог издања из '85-е
и књига поезије, неколико.

Од тада се полице љуљају и шкрипе
као туберкулозна плућа нечија, давна,
а за Достојевског упорно се лепи
осиње гнездо, као мета-казна.

И сваке ноћи, из имена твог Осипе М,
путује омча до мог врата
и глава се, ипак, спушта сама:
свих мојих телефона бројке су у теби.

---

505 СА ЦРТОМ

Кога да се плашиш, од чега да бежиш?
Од свега помало,
ни од чега превише.

Али највише од оних
чији је мозак
двапут полизана бомбона
505 са цртом
остављена да лежи, залепљена
за велики, бели тањир
попут ореола.

Што мања бомбона-мозак
то већи тањир-ореол.

И светост ушећерена онолико
колико може поднети празнине.

ПОЗОР! ПЕСНИК

На Светски дан поезије
уплаших се:
налетећу на песника у супермаркету.

Хлеб ће ми испарити из руку.
Со ће аутоматски постати библијска.
Иза стакленог рафа
свако месо биће део и мог тела.
И свака кост цитат Адамовог ребра.
Међу полицама са дестилатом
анакреонтике у винским боцама
моћи ћу да преживим само унапред пијана.
Из врећа са кромпиром
провириће Шејмас Хини:
однесем ли га кући, желећу још само
да будем љупка овчица на ирским пољима.

Могла бих да купим још само
неопевани кечап,
храну за псе, бар она није овековечена у чудо
или тоалет папир: љубавна митологија
још увек није стигла до WC-а
нити ко је упоредио своју тугу
са напуштеним бидеом.

Мада поезија, песниче мој, јесте биде –
да би се угнездио у њој
ипак ти душа мора поседовати
нешто женске мекоте.

На Светски дан поезије, уплаших се:
преплавили су улице
попут птица из Хичкоковог филма.

После таквог искуства
зауставићу се испред рерне
као Силвија Плат.
И још ћу размишљати
шта да ставим у њу.

ГРАДОВИ

У једном
граду
твоја сенка је завршила
у шољици прве, јутарње кафе
и била попијена, пре него
што су руб дотакла
нечија друга, очајна уста.

У другом је остала заглављена
између врата собе
у коју си се кладио
да ћеш поново ући.
Али ниси. Поштено.

У трећем је остала,
огледајући се у барици бензина
преламајући дугине боје
и смрад свој назвала
мирисом
цивилизацијског приоритета.

У четвртом ти је исклизнула,
скоро са целом душом,
у интерфон, јер је неко
веома важан
стајао доле. И рекла је:
„Да, молим”, и погрбљена
остала да стоји
искривљена у знак питања.

У петом је заволела фасаде
и остала тамо, да брани
остатке невероватно лепог
од остатка већ давно
невероватно распаднутог.

У шестом се са стидом
сакрила у новчаник
и, тек нехотице, обојила
твоју слику у личној карти
у црно.

У седмом је исцурела
кроз сливник хотелске собе,
зато што си лежао у кади
удвоје. Није поднела
терет тако слатке
множине.

У осмом је остала
још на граници
тако да си био приморан
да кроз цео град
следиш самог себе.

У деветом је поклопила
попут сенке, Црњанског,
сенку, неког, птичијег крила
и две смрти су се спојиле
у нежној хармонији.

У десетом, и пред десетим,
више је
чак ни у
нејасним траговима
није било.

Или се, од свих тих малих селидби
претворила у поуздане бројке
или је већ припала
неком сасвим другом.

LOVE POEM

Повишећова 44

Као тај воз, што годинама пролази
поред куће, па га не чујеш
јер ухо га подразумева, а онда,
наједном: зазвоне трачнице, засветле
искре у судару два челика,
и видиш лица путника,
иако довољно далека, бројиш ситне боре,
пратиш линију прстију који претурају
по торби и траже – јабуку, ножић,
или можда баш празнину,
и селиш се на прву страницу
непознатих пасоша, и чујеш
нечије мрмљање у сну или уздах
нечије равнодушне милине, па клизање
кармина преко нечијих усана
у заљуљаном WC-у, а онда
лепљиво гужвање тканине,
и купујеш оно чега нема
и добијаш стоструко више,

као тај воз што путује у парафрази
између час оглувелог и час сасвим
осетљивог уха, и као кад,
тек понекад,
помислиш на дисање
и већ остајеш без даха, тако

и да би љубав именовало љубављу
потребни су, између осталог, и

географија навике
и историја двадесетине једног
сасвим обичног поретка и века

и потребно је напамет знати
орбиту кретања твојих папуча
између постеље, купатила и стола
да бих понекад, угледавши
белу кап јогурта на њима
помислила: то је сперма
и кренула са учењем
од самог почетка.

ТУПА ИГЛА

Било би потребно бити и помало луд
да би рекао гласно: туга је то.

А ипак:

данас сам попут чоколадице
Живојинињско царство
коју сам редовно јела
на путу ка балетској школи.

Танка је та сласт.

И нема сличице под њом,
нема мале звери
да се огласи риком.

Фабричка грешка, срце, данас,
и то је то,
неко други онуда корача.

Достижу нас они дани
чији почетак и крај се спајају:
један крајичак конца до другог
над тежом тупе игле.

У лепљиво поподне, мале ствари теже једнини:
требало би одвојити једну четкицу за зубе од друге,
течност за сочива купити по први пут само за себе,
у цезву изјутра налити дупло мање воде.

И Сунца већ нема, осим у *Jaffa* кексу.

СНЕГ У ЦИПЕЛАМА

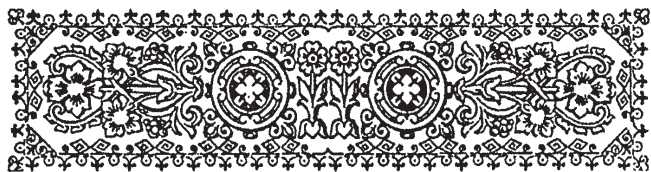
Не гради се кућа на збиркама есцајга
мада која кашика више
понекад добро дође.

Не гради се кућа на новим завесама
мада другачије погледе
с времена на време
треба заклонити новим платном.

Да би дом био дом, између осталог
треба ти и много тога
чега би се унапред
одрекао, врло радо.

Слушај шта кажу Ескимима:
да би саградио добар игло
годинама мораш да носиш
снег у ципелама.

И шпенадлу, заборављену
у оковратнику капута,
близу жиле куцавице.

ЛИЦЕМ У ЛИЦЕ

Дани ојорука, дани љризнања: љрва љесма
у којој рекох „Ја”
улазећи у речи као да склољњених очију
зашивам дуљме за љећ
иљлом ља одижући од коже.
На левој сљррани, изнад самољ срца.

Које заобилазих љажљивим убодима
љер љрочиљах нељде: љако се кроју
искрена љоезија –
кад увериш срце да си одуслљао од љеља.

Када љи се чини да не можеш нишља рећи
ни о љубави, ни о сљрећњи, ни о казни
ни о ономе шљо је мимошљо сељање
у широком луку,
љада се све љо, неизљворено
само изљвара; и љек љада

одљворна сам за оно шљо нисам
и шља ћу можда једном љек биљи.
Свака реч, љољуљ врха иљле
сљушља се сљоро
љражећи љраву раздаљину од коже и срца.

Меру љодношљиве искреносљи.
Вешљину кројача који љканином не скрива лице.
Наук љриче шљо је вековима шайућу
хасидски сљарци, крај љољлољ зига:

*о Земљи, која је шек најрсијак Бога –
за сваки њромашен убод, само начин
да се Његова рука зашћиши од бола.*

Забава за доконе кћери, 1999.

ПОСЛЕ ДВЕХИЉАДИТЕ
(асиронауџски блуз)

После двехиљадите
астронаути дремају на месечини.
У новом животу, Нил Армстронг је
дрвосеча чврсте руке
чији замах сече стабла
као некад Млечни пут.

Кажу да негде у висини
постоји планета
о коју се разбијају сви свемирски бродови
као тањери у грчкој кафани:

после двехиљадите
то антички богови обележавају
давно пропалу љубав.

После двехиљадите
и теологија је део астронаутске игре:
сви чувају по малу кутију у цецу,
успомену са небеског путовања.

У свакој је делић неба
у најчујнијој, комадић окрзнутог Бога:
једини новчић на дну касе
осуђен на улог.

Ко је окрзнуо Бога
у вакуумском лету, његово је
да даје изјаве о структури неба
о животу у свемиру, ако га има.

После двехиљадите
свемир је опорезован,
астрономи још само књиже црне рупе –
левке амнезије, могућности бекства;
месечину можеш задржати
колико хоћеш: она је само оно
што се прелива преко руба ...
Двехиљадите.

На свакој планети
дрема по једна Лајка
која чезне за бувама.

VIVA CHILE!

Ово су мирна времена:
претходне ноћи водили смо љубав
слушајући чилеанске револуционарне песме,
дубећи ров у постељи, расклапајући
и склапајући тела
попут две неподмазане пушке.

И као затегнута кичма на чаршаву
и игла грамофона чинила је исто
дубећи криву путању плоче
коју кришом, преко америчке границе
давно донесе тетка, тад девојка
у избледелом цинсу и са парфемом Пачули
под ресицом уха...

Седамдесет и треће, кад убијен је Аљенде.

Да слажем не могу:
преко твог рамена као преко глатке ивице
брода који клизи у неизвесну плавет
целе ноћи посматрала сам их жудно –
сву петорицу са омота плоче.

Тај бенд за само једну сезону:
„INTI ILLIMANI” –
лица осенчена брадом и пирамиде тела
под тамним пончом
попут купа којима се гасе свеће
већ утонуле у чираке.

Њихови гласови, налик монашким,
славили су невидљиво и непостојеће
– пет стихија –
укрштајући се са нашим дисањем
кратким и ужурбаним
као да грабимо ваздух
који ћемо имати само још те ноћи
и никад више.

„Жене више дају а мање траже
у време револуција”, рекао си касније
док лежасмо подељени на постељи:
као довршене мапе.

И над нама растао непознат нам свет,
сасвим нов, који не болује од узалудности...

У тој, најтамнијој ноћи, Месец
што је достигао пунину
био је само светли камен који је одбацио Сизиф
окренувши се другачијој мудрости.

ПРЕ ТРИДЕСЕТЕ

„Човек
престаје да буде млад
кад схвати
да не вреди поверавати бол”,
каже Павезе.

Књига лако клизи са колена
у возу који стреми ка западу Италије.

Који год прозор да отворим, видим:
Чезаре сагиње главу.
Двадесет девета му је и већ му смрт
прашта убрзане кораке,
као и он што унапред за Пијемонт и Торино
смишља речи милосрђа.
Свака улица испит је савести.
У даљини, суви снег ковитлаво застире поља:
коса прерано оседелог младића
који има назоре старца.

И на бол се пристаје као на обавезу
према другом: прво га прихваташ,
онда склапаш познанства, смешиш се,
пружаш отворене руке.

Ово су дани спорих покрета.
Ближим се тридесетој као воз који оклева
и напред пута откачи последњи вагон
да бар нешто остави међупросторима.

Све мање говорим о ономе што је вредно труда
све више труду поверавам немогуће
унапред признајући пораз.

На други начин, него Павезе:
у предратно доба и станице у Италији
другачије беху.

Кад писне локомотива, мале жене
у црним, звонастим хаљинама
појуриле би до шина, обавијене паром
као кадионице у рукама невидљивих попова
које тамјану и жару поверавају
последњу опроштајну реч.

Моје ноге, под кратком сукњом
истегнуто су клатно што је прерасло
поверљиву куполу и удара
у празно.

МИШИМА

Из вечери у вече, мајка чита
„Кодекс самурајских вештина”:
свако ново јутро је белина тела
коју открије
растворени црни кимоно –
врх сечива треба забости
што дубље.

Са данима се носити
као са блиском кожом увек спремном
на сепуку.

Крај узглавља, уместо Библије
држати Мишиму чије корице
сличе кутији од липових дашчица.

Из њих и најтужнију истину
бирати пажљиво прстима, као да је
трешњин цвет
коме се ритуално, два мала демона –
демон сећања и демон заборава
клањају у исто време.

Из вечери у вече, мајка изучава
самурајске тајне: пред спавање
места у књизи обележава иглом
склизнулом низ пробуђени вулкан
расплетене пунђе.

Само она зна: постоји
још један, неписани закон који каже

да су године завеса од папирних птица
кроз коју се треба провући
очувавши тишину,
а погрешним речима и сувишним дахом
не заљуљати ниједну.

Поднети само
благи шум малих крила
за леђима.

LINGUA FRANCA

По повратку са нудистичке плаже
у хладу собе прелиставам
Ноама Чомског –
у паузама између теже схватљивих термина
посежем за мелемом киселог млека
и помишљам:

нудистичка плажа је идеални простор
да тело посматраш
као оваплоћени језик...

Где сви су наги, другачије је:
наједном толико мушкараца
који међу ногама чувају
оборене микрофоне
и толико жена којима под трбухом
мирује мали, тамни диск
као лонгплејка од четрдесет пет обртаја
која никако да се заврти...

Толико добрих преносника звука
на нудистичкој плажи, а нико
ни гласа да пусти: реткост је
подигнути микрофон у хладу
и то су обично гласноговорници
брбљивци, букачи –

А плоче се на сунцу прегрејавају и топе
и игла прескаче
понављајући исти тон све до првог мрака.

Између тела и говора, видиш
како чудна несагласност расте,
неспоразум царује
под круном од разјареног Сунца.

Наг човек међу нагима
први пут не зна шта да ради
са својим посебним деловима:

то је као са речју коју
први пут изговара наглас –
и лако преваљена преко усана
као да је туђа.

МАЛЕ ЗЕБРЕ

Што више читам
то ми се све више чини од књига
да су мале зебре
чија се кичма повија под прстом
у ишчекивању јахача
кога неће збацити са леђа.

Ко је достојан једног црног реда
тај је достојан и речи
ко је достојан речи
тај је достојан и простора белине
ко је достојан белине
тај је достојан искуства
да годинама кротио је само
између редова мале празнине
и да нема књиге
којом би зими обложио
унутрашњу страну капута.

Што више читам, о поезији знам
све мање ...
Све лошији сам гонич малих зебри
низ благе падине колена и стола.

У краљевству добро поткованих
где мудри и обучени
зуре јој у зубе, мере обим бедара
и процењују може ли да рађа,
тражим само замах њеног репа,
оптичку варку црно-белих пруга...

СЛОБОДНИ ЗИДАР

Моји су дани приватног масонства:
до у ситне сате пишем
пљоснатом, зидарском оловком
коју радници заборавише на суседском трему.

Кажу да сам уврнута цура и питају
за кутлачу, знам ли...
Изјутра, на степеништу
дуго нагињу пивске флаше, укочени
као да течно злато пију.

Размакну се, да прођем,
али увек оставе мрљицу малтера
на голом листу, под сукњом.

Док на летњем сунцу размишљам
да ли им се на грудима блистају и
коврцају маље
или пивска пена коју пропушта кожа
и прашта млака крв.

Ово су дани пробе туђег оруђа:
оловком повлачим линију зида
који за жртву још увек не пита;
слова плаве хартију као гавранови
врх завејаног дома.

Дани у којима признајем,
књиге живе од узалудности:

листови належу један на други
попут јалових кровова
за које куће још нису ни измишљене.

РАЈСКА ПЕСМА

С јесени нас посећују мртви:
њихове косе пуне су паперја – кажу,
у висинама митаре се анђели
и великодушност само једног довољна би била
за јастук који нуди пророчке снове.

У рају им је досадно:
не признају пејзаж који не скрива рушевине
нити плаветнило које није наслућени потоп;

Круг нуде за део напетог лұка,
напети лұк за подрхтавање ваздуха
што најављује пролазак стреле.

С јесени отац долази по Кјеркегора, Витмана
и недочитана Бодлерова писма:
под невидљивом мишком односи видљиве књиге
које ће му одузети већ на уласку на небо.

Очев отац бира Јиричека, Велса:
Историју Срба и светиа и часовник на ланцу.
Отпале казаљке звече под стаклом
као тело сасушеног кукца.

Очева мајка гужва лице,
чезне за сваком бором,
недовршеним болом.
Поверава нам из ноћи у ноћ –
рај је само златни зуб у вилици Бога
који скрива шупљину,

а оглашава доброћудни осмех
док у крв смртника пушта
отров потпуности.

С јесени, кад митаре се анђели
наши мртви што поново би читали исте књиге,
причали, питали тамо где јасност руби путеве,
жудели за тежином корака
и процепом земље;

Јединства би мењали
за недостижна растојања,
тишину спознаје за напон
између речи...

С јесени, у складишту неба
ниски облаци што прете кишом су
расточена срж давних костију
која чезне за силом теже.

О ПРИРОДИ СТВАРИ

Пуж је тело
Божје сумње
у сопствену моћ.

Јер Бог је најпре створио реч
и онда, после пар дана
и Земљу.

И онда, прислонио ухо уз тресетну кору
да чује – миче ли се шта под њом
и пушта ли гласа од себе
умешени живот.

И онда, јер је посумњао у себе
окаменило му се ухо
у крту спиралу пужјег дома
заувек везано
за тужну опну земље
и тишину покрета
као залог неповерења
у први зачети звук.

И онда, прихватање неспоразума
постаде нужност
уз прихватање вере:
сведиће је Његово око
али свака овде изговорена реч
сувише дуго путује до бездане
ушне шупљине
у којој између чекића, наковња и узенгије
само локалне тишине воде ратове.

Дилема вечна: може ли чути
гласове смртних ...
Истина остаје негде
на половини разапетог неба:

Између његове зацељене ране –
тамног канала за чије зидове
лепе се векови као восак и прашина

и свих пужева на земљи
који су само умножени модел
његовог давно одсеченог уха.

Између
Његове прве
и наше последње сумње.

ЛАЈБНИЦ

Дан и ноћ, ноћ и дан
путујемо ка Словенији:
у малом аутобусу, међу нама
тишина расте
као град отцепљен од земље и света.

Још увек незнанке, као две
лење муве, склупчане
свака уз свој прозор –

Она, мала старица, Марушка можда –
у крилу дробн кекс, марке
„Лајбниц”
као да монаду од монаде изнова дели
и смеши се, зурећи у мрак
свету који је још увек
најбољи од свих ...

Она, која познаје хармонију –
Марушка, Блажка, Мојца можда.

У свом крилу дробим поезију
под slabим светлом, на лошем друму
лист по лист, реч по реч и чујем:
Сречко Косовел одриче се среће
јер свака лепота део је бола.

Над стиховима
нема оправдања за Бога
и монаде што их шаље

никад не стижу до земље:
као варљив снег испаре
у првом слоју неба.

У мом крилу, књига песника
чије име унапред се одрекло
хармоније са срцем и душом.

Дан и ноћ, ноћ и дан
путујемо ка Словенији,
она и ја, још увек незнанке ...

И читав свемир љуља нам се
на коленима
као да би да се одвоји од уснулог Бога
и тражи саучесништво
шапћући нам нежно, на ухо:
„Браћа смо, по оцу ...”

ТРОМА ВЕСЛА

Не реци ми да је поезија
као и одустајање од свођења рачуна
јутарњи посао:

После целовечерње љубави, отварања
и затварања коже, размене коштаних сржи,
моје руке, насукане на сто
скелети су два недовршена чамца
пред којима свет истрајава
у осеци.

Раширени прсти, у лџку –
даске које чекају на греде спојнице
док ваздух струји и свира у њих
и сваки дан је сиеста за рибаре
који у хмељ уљуљкани дремају
пред жутим колибама.

Два недовршена чамца
и хартија под њима, слани спруд
који открива места где је испарило
Мртво море.

Речи дрхте и мрзну се на површини:
издаја је свако удаљавање од мрмљања
и грцања под уграбљеним дахом
што трајало је до раног јутра;
издаја тражити од њих да плове
у плиткој води када их је топла плима
преносила са руба на руб свог детињства,

и подарила нам моћ Бетовеновог уха
које левке малих тишина претвара
у куполе басова и виолина...

После целовечерње љубави
издаја је размишљати о стиховима:
чије руке кроз мрак превозе
део по део нечијег тела
са обале на обалу, пажљиво
као преко тамног, тихог заборав –

Његова оловка, попут тромог весла
изјутра тоне на дно.

СТАБЛО БЕЗ КРОШЊЕ

Заспала сам свијена у фетус
а пред јутро, на постељи плутала су леђа:
сплав без сплавара и путника
жељних друге обале, увала и сунца.

А у сну била сам далеко од земље,
од теже и свега што би ме задржати могло –
високо, високо носила сам под руком
своје обамрло тело свијено у клупко.

Биле смо две, и између нас је време
спуштало сечиво све дубље и дубље.
И што више удисах чисти, благи ваздух
то је оној, згрченој уз мене,
понеостајало даха, и лепиле се усне
као да саме себе љубе.

И тај ваздух, све даљи од земље,
беше пун грања, крошње одсечене од стабала.
Расуто по небу, опипавало је моја лица:
то обло и меко, и то сиве, суве коже
што је лагано тонула у раздвојене кости.

И те гране били су твоји прсти што су се
забадали у модрину као да кидају небо
и од сваког делића стварају напрстак,
не би ли додир са земљом
био што мање болан, што мекши, што блажи.

И тело твог стабла на тлу чекало је
на повратак крошње,

и понављање знаног ритуала:
тако мирно, тако спремно, у тишини и мраку.

А горе, међу нама, расла је даљина,
те се питах, нисам ли пребрзо послала себе,
сва своја лица, године и доба
у тај простор у коме ниси хтео бити цео:
поделивши се на двоје,
нешто си оставио меким висинама,
нешто земљи у подмуклој сенци.

Нисам тражила ништа сем мреже твојих прстију
у том простору огромном и благом,
и питах се, ниси ли прстима парајући небо,
грабио и неки ваздух само теби знан,
који нисмо могли делити
ни горе ни доле.

А ниси имао ништа, сем снаге да храниш
то суво тело, на отврдлом тлу,
својом душом која му је одувек била
далека и туђа.

И питах се, по буђењу, с јутром,
насукана на влажни руб твог тела...
Док си једном руком тражио
тамне процепе мојих усана и ногу,
а другом стезао оловку попут игле
и ловио пукотине између редова и речи.

ОПИПЉИВО

У ноћи попуштања Земљине теже
у постељу одлазимо с камењем.
Камен крај леве и камен крај десне ноге,
камен за главу, а за сваку мисао
шљунак у цеповима пицаме.

Љубав водимо тихо и споро
јер душа испарава са знојем.
Наше разапете коже су платно ваздушног балона
послатог из нигде у никуд.

Земља више не кажњава грех дрвета спознања.
Кревете не прикуцава за тло као за крст.

Свет је све више склон лебдењу.
Ваздух загађен све лакшим телима
које није оковала сумња.
Хранимо се у лету:
скорупом магле,
птицама прженим на Сунцу.

Самоубиство искакањем кроз прозор
не успева више ником.
Мора опраштају утопљеницима
враћајући их на површину:

прошловековни скелети сустижу
прошлонедељна набубрела тела –
коначни сусрети историјских датума
у црној рупи.

Не варају нас чула:
неко је благословио материју, не знајући
да она прижељкује ишчезлу тежину
као годину из календара одбачене религије.

Над Земљином полулоптом,
у сочивима, брушеним Спинозином руком
одражавају се два тела исте одсутности.

У ПОЛИЦИЈСКИ ЧАС

Наши дани су округли:
воћке које не разазнајемо у сумрак
и осећамо хладне, под табанима.

Дишемо цензурисано:
чак и од топлог даха могла би да пукне
танка покорица.

Љубимо се само зими
док мрзла земља скрива трагове,
а снег наша нага тела.

Чини нам се да руком откривамо свет,
али под дланом је само кожа трупа
која се тањи и открива жиле
сливене у мапу уснулог града
у коме су добици и губици времена
одавно изједначени.

Будимо опрезни, нас двоје, у полицијски час:
из ноћи у ноћ
душа ми вири кроз шпијунку између ногу,
из ноћи у ноћ
бедрима јој спуштам рампу
и јутрима чекам да се врати
њен изгубљени остатак.

И тада, ако дан почне
буђењем крај твог тела
бедра га стежу чврсто, као да препознају

њен ишчезли део
и труде се, труде безнадежно
да га потисну натраг.

На језику држимо отровне семенке
али још увек бирамо нежне речи,
у тамним воћњацима
чије дрвеће убија загрљајем
све што се домогне грања.

Живи тек на тренутке, ти и ја,
тек ђубриво на тлу наших дана,
у затишју
између два откуцаја,
између два затезања и мекшања коже
и промена које губе крв
у супротном смеру,
између два презрела јутра на поцрнелој трави,
у ноћи зарђалих српова,
под давно покошеним небом
док наш полумесец расте
још само у корену нокта.

ОКО НУЛЕ

Независне смо жене.

У ишчекивању нове љубави
дишемо астматично. Хранимо се пилулама
неиспуњених обећања. Тонемо у мутне снове.
Двадесет и четири часа болно водимо љубав
са мигреном
и опраштамо јој јер је женског пола.

Независне. Својим мушкарцима
кувамо јела којима су нас научили
њихови претходници.
Макароне у облику клиториса.
Кечап што клизи као менструална крв
и обећава само лизање тањира.
Ал' још увек верујемо у тријумфалне капије
које расту између постеље
и кухињског стола.

Пуштамо им музику коју смо слушале
при губљењу невиности и девојаштва.
Међу заводљивим вешом
сетно чувамо примерке
са невидљивим трагом претходних сперми.
Њишемо бедрима као да окрећемо млин:
после извесног времена цури
још само лепљива жуч.

И кажемо, да не верујемо више
у заједнички ваздух
који се може делити између уста и уста,
а све чешће остајемо без даха.

И кажемо, да центрифугу веш-машине
користимо само када се на њој
може одиграти добар сношај.
А у програм претпрања и цеђења
све чешће, уместо рубља, убацујемо
парче по парче своје истањене коже.

Независне жене. Цензуришемо
своје одвећ меке речи.
Подупиремо ревизију осећања и теорију
по којој је прво настала недужна Ева,
а Адам загризао отровну јабуку
јер је пожелео да му Бог
од змије створи још два фалуса:
мислио, јадничак, да му један
довољан неће бити.

Независне, кажемо, више но икад.
А у осамљеним ноћима, у уску вулву
спуштамо свој чудесни прстић све чешће
као да убацујемо метак у пушчану цев
која опалити неће.
И смешимо се, с тугом, у сну без снова.
И рука је на сигурном, док кружи
око меке нуле.

ПАУНД ПРУЖА ПРСТ

Ово је хотел за песнике
од којих је одустала поезија.
Вишечасовни тренинг тишине
пружају мале собе с погледом
на апокалиптични пејзаж.

Каталог богова дели се на рецепцији.
Цепна философија већ за обедом.
Цитати – на завесама, спремни да
од трулог зеленила одморе маглени поглед.
Тетовирање ожиљака – у подземљу
где и имагинарна биографија.

У кровном базену опатице
биште перје онемоћалим лабудовима.
И пре но песник види, у мантије скупљају
ситан измет са дна
и уместо њега сеју хамбург грожђе.

У подрумским замрзивачима, дремају век-два
мртве драге спремне на изнајмљивање.
Ако поета од голе илуминације у хладу
навуче туберкулозу – за песничку смрт
и то је достојан улог.

Са биоскопског платна мртви Паунд
подиже руку танку као виљушка
и једном по једном лауреату забија
дрхтави прст у око.

Када исцуре сувишне воде
свака зеница може бити црна цев
преко које једна митологија под стечајем
мотри на другу.

Најуспешнијима следују кавези
од лажног, топљивог челика
и налог усуре
у Александријској библиотеци.

Као прозори у позну јесен
музе се муте од даха песника
који не познају дистанцу:
спој са светом увек тражи пружену руку
која се одмара
на оштрици пробијеног стакла.

На вечерњим часовима уче се
да се осећају постхумно:
један другог узимају у уста
с опрезношћу и устезањем
као хостије.

ПОПОДНЕВНА ЗАБАВА ЗА ДОКОНЕ КЋЕРИ

Сатима разговарам са мајком
која прича у сну.

Њене руке обухватају кревет
као да га враћају натраг, у стабло.

Њена питања зидају око мене
капије сасвим чудног света.

„Где је онај коњ који је долазио?”

„Отишао је у комшилук по зоб”, кажем.

„Ако се врати, пази да не разноси по стану –
усисавати се не може сваки дан.”

Кроз њен сан загледам мале копите.

Кроз њен сан тимарим леђа кентаура.

Кроз њен сан примам одговорност за видљиво
и постајем чувар онога што само у ишчезавању расте.

Док изнад кровова чујем: брује авиони

што носе муницију на запад

расути по светлом, јунском небу

као пијавице из тегле

на кожу која тањи се и бледи...

Од војевања, данас, толико.

У мајчином сну, можда се далек звук мотора

преображава у рзање коња

који каскају кроз себе,

а небо, тако лако сели
у простор између таванице и пода...

Пред мојим доконим оком,
сведоком чаробне промене
и унапред прихваћеног губитка.

„Где је тај коњ и што га тако дуго нема?”

Једном, сањала сам куџу –
на хиљаде заражених, у брезовој шуми
водили су љубав
џулећи леђима сџабла,
дишући снажно као олуја
зайворена међу мирним дрвећем:

као да џибањем шела дозивају дух поземних вода
кроз крошње прошерујући и дан и одузећи им век.

Изнанађени: јер сваки прсти, џлежањ и бедро
беху покренуто чудо
сваки покрести, џијка радоссти чула.
Некад простиор сумње и сстига
а сада обиља, истиинишоџ.

Издајека, чинило се: сасвим бела шела
су дрвеће шито се џибањем пресећа
заборављеноџ пира.
А осећање смрсти, за свакоџ
штек одора од шрава на коју се дише:

за сстишине њих шито су се прибијали уз сџабла
као уз лоше срасле коссти
изнова остиавајући свети обећан друђима.
И као да се ништиа није разликовало
од еденскоџ врштиа
осим увереноссти да је он ишак неђе друђе:
чудесним болом оново покренути свети.

*Једном, у шом сну о куџи, ѿсле коџа је буђење
ошварало очи као два џроба
које најушшаху нечији удови целе ноћи,
сасвим сѿоро, као да прелазе не руб, већ расшјање
од хиљаду миља.*

Уже од њеска, 1997.

У време најаве рата допутова
белгијски пријатељ:
његов брод, данима оклевајући,
слани дланови пропуштаху као попино прасе.

Са њим стигоше и неупотребљиви дарови:
баштованске маказе за непостојећи врт,
скијашко одело за непостојећег скијаша,
планинарски ранац за непостојећа путовања,
мапа фландријског града,
као паучина под стаклом
за празан зид кога нема.

И танке, турске муштикле од ружиног дрвета
које сам издеља, тако дугачке
да су се пушачи у малој соби сударали
укрштајући их као запаљена копља.

„Предвиђене су за већа растојања –
добра би била пространа тераса, салон
или пикник у пољу.

И дим треба испуштати полако, јер ово је дрво
које га упија: гајећи сићушне ларве
што димом се хране.”

Рече

док му је велика муштикла штрчала
кроз пустињачку браду и косу
као кљун пупавца који претражује
непостојеће гнездо у ваздуху.

У време најава, и његови дарови
најављивачи другачијих употреба:

Нужних растојања, јер све мање беше
оних између којих би се могла провући,

Запаљених стабала, презасићених димом
што расту на непостојећој земљи;

Одсутних прималаца.

Допадала ми се прича о столицама
којом су отац и мајка забављали госте
узимајући једно другом реч из уста:

Како су посетили радионицу Централног затвора
да би их довукли најпре у мали студентски стан
на пијачном тргу –
масивне, од тамног дрвета
као претешке даме у црним трикоима
укочене у покушају да устану из чучња
између две слободе

И како је отац већ сутрадан пронашао
у шупљој нози скривен смотуљак –
мали, непотписан цртеж
наге жене раширених руку
са марамом и наочарима на лицу –

Мајка би сваки пут рекла
да то беше иста она што је између кавеза
разносила недељну штампу са вестима
застарелим пар месеци –

Овално лице као са Модиланијевих слика –
Огромни оквири као да је сваки
по издубљен корњачин оклоп –

Уосталом, за пар драгоцених минута
ко би још марио за мараму...

Отац је прекидао говорећи
о сну затвореника
о девојци, о мајци нечијој каква је била
пре двадесет лета
о жени надзорника која се спуштала
из суседне фабрике ситним корацама
као да наставља путем да тка,
а праменови косе извирили кроз мараму
били су пуни ситних кончића –

Тако је то видео отац...

И сви у соби са погледом на снег, омамљени
наједном заборављали на столице
што их је начинила затворска рука
и зурили, помало збуњени, кроз окна
у беле наносе као у нага, збијена тела
срамежљиво
као да осим оштрог светла
преузимају од њих очима и оно што тако гола
са закашњењем још поседовати могу.

Тај тренутак: њих десетак, глувонемих
на аутобуској станици за град
док махали су као да препиру се,
отварајући уста, без шума...

Као да су између нас дебела стакла
упијала звук до нечујности.

Брадоња је претио бубуљичавом
који му показиваше безобразлуке:
савијених лактова, клатећи шаке, као да каже:
„Полетећеш, друшкане, наставиш ли тако...”
А дебелко са значком фудбалског тима
црвен од нечујног смеха: забацивши главу,
ширио је уста
покушавајући, можда, да прогута небо.

Осталих седам, у кругу
као да покретима исписиваху
нацрт за невидљиви град
који им је давно обећан.

У првом трену, пред призором без звука
помислила сам ужаснута: више не могу чути.
За овим што следи, губитак је слике.
Чула, једно по једно, нестајаће...

Да покажу да никад их није ни било.
Да беху само лош споразум, тек подводач
између мене и света
сад коначно препуштене јаловом споју.

Беше као да заспах у трбуху бешумних кола
и пробудих се изненада усред тунела...

Довољно да на тренутак стресем се
убеђена да око више не може да гледа.
Довољно да у следећи дан могу да поверујем
само уз издају чула.

Као да само једног часа беше ми обећано:
пресељење у невидљиви град
који на станици, њих десетак
вешто описиваху рукама.

***

„Тридесет четири вискија”, провири отац кроз врата
собе

само то да каже, „34”

понови значајно

„Толико је попио на њујоршкој турнеји
када је пао под сто и више никада није устао” –

Огромни Дилен Томас, разбарушених локни
као највећа кригла пива
на чијем се врху пена коврца све више
али не прелива руб.

„Беше велико шљемало, Енглези би рекли
– boozer – и волео је дебеле жене”,
тако је отац желео да нешто прозбори
и на енглеском
који поче самостално да учи
у педесетој.

А онда пружи другу фотографију
кикоћући се као дечак: на њој

велики песник и велика глумица –
Шели Винтерс – једва загрљени

Њени прсти, вирећи кроз рупице на шалу
преко његових груди, нису могли
дохватити кичму
његова једна, огромна рука
у карираном енглеском капуту није могла

направити круг
око њеног струка...

Изгледаху одиста чудно и дивно:
као два округласта, светла камена
приљубљена један уз други
на некој падини
– велшкој или америчкој –
бар за тренутак.

***

Пустишите Јинџера на миру!

Адолф Хитлер

Судбину кроје случајности
остало је ствар распореда.

Једне вечери, 1913.

дечак Ернст сања скандинавске псе
како развлаче људска тела, залеђена
међу разбојем од светлог дрвећа:
удевају их као потке
са којих је спао колут вуне.

Небо је стопало јетија
што се лагано спушта као да очекује трн
и бира простор потпуне чистине.

Између неба и гладних звери
дечак се осећа снажним, јер сања
да сваки мученик на снегу поседује
део његовог тела:
један – руке
други – ноге, у ђачкој униформи
трећи – гле! То је његово лице
што вири кроз лед
и као да се осмехује...

Тако сања Ернст
и није му до буђења.

Исте вечери, младић Адолф Шиклгрубер
син железнице
сања потпуно исти сан –

Али у сну, себе као вука
међу истим дрвећем и псима
што располажу замрзнутим телима.

Види: сваки пас тако му је сличан
свака шапа, њушка, бедро...
чини му се: вилица би могла примити
једног по једног –
тако би био јачи за неколико себе
а онда почети са деобом
заснованом на разликама.

Зато после четврт века
Хитлер каже: „Пустите Јингера на миру”
и много не објашњава.

Јер зна: срели су се давно
дечак и цртач – декоратер, у истом сну
поделивши улоге које надилазе човека и звери –

Баш зато, само једном од њих
комета ће два пута склизнути крај зенице
као откинута бова што је надмудрила црни вир
и неће бити разлога за несугласице.

***

Мами 1914.

Вечерас су опет на програму
Хјустонови „Мртви”:
снег по целој Ирској
окупљања за столом
гуске позлаћене пивом и
натпевавање старица од кога криве се свеће
поцрнеле само с једне стране.

Већ знам, пред екраном
мајка ће држати оловку у руци
покушавајући да забележи песму
непознатог песника
коју Џојс не помиње –
пред којом у филму дрхтури цела Ирска
и републиканска и протестантска –
љубавну, меку, тужну
о растанку, а о чему би другом.

И по стоти пут неће јој поћи за руком
јер је речи на почетку увек зачарају
снагом своје плиме
и прсти се зауставе на хартији
скупљени око оловног срца
као глава крупне птице што ослушкује
мелодију за коју унапред зна
да неће моћи да је понови.

Пред одјавном шпицом
прелиставаће новине
тражећи репризу...

Лето је, бубице се паре на завесама
под небом што је пуцкетави екран без слике;
улицама се котрљају они које је
само усвојио живот
као клупчад умољчане вуне –
додиривање одмотаних крајева је љубав, кажу
и не очекују више ни од себе ни од света –

Док у последњем кадру гледамо снег
по целој Ирској застире мочваре и мртве
равнајући рачуне
као мека рука на рулет-столу
што прикупља шта је остало од потрошене игре...

Рекла бих мајци:
Покушати да се забележи песма у овом часу
исто је што и стезати руку под покривачем
да би се сачувао предмет из сна
рекла бих, с упозорењем
вечерас је на програму

Недодирљиво, нечујно, непоновљиво, невидљиво

И Ирска ће нам увек бити ближа него ми Ирској
док на теразијама ствари овог света
носе превагу над литературом.

У седамнаестој, сладила су ме *Писма Нори*,
у двадесетој поверовах у говор, вођена *Уликсом*
Данас, мислим на стваран живот:

На почетку века, Ахасферу Џојсу
Пула беше ближа
него мени на његовом крају
Рече – *Нема Бога за Ирску,*
чекају нас селигбе сред злокобних вода –
Много година потом, Бекет је неопажен гледао Годоа
у Панчеву, из последњег реда, сув као кос
залутао у ластавичије јато...

Le Monde бележи импресију
са илегалног путовања:
„Тај словенски градић у фабричком диму
тако подсећа на Даблин
Dubh Linn: Црну Бару” –

Тај градић тако далеко од Ирске
који је веровао да има
бар неколико година откако је Бекет мртав...

1993.

Тог лета, од јутра до мрака,
као изгнаник у сопственој соби
отац је читао Метерлинка:
„Живот мрава и термита”, чекајући
да се његово дрвеће успне до прозора...

Од доњих гранчица издељао би оловке
по мери своје руке;
пред њим штрудла од мака беше
хијерархија мравињака сведена на прстенове –
Дантеов сан,
а пепео цигарете на хартији
хладно бојиште мрава којима је одузета земља
и поклоњен ужас симбола.

А испред зграде, дрвеће у блатном тлу
више него што је могао учинити за своје мртве –
трешња и јела – у почетку тек жбун
попут мачке
накострешене пред грмљавину:
мрави су бежали од окречене притке
да би их сустигла хартија на трећем спрату
као срп над пустим пољем.

Тог лета, крошњи трешње је недостајало
још мало да се спусти до тамнозелене купе
као до звона по мери стопрсте руке

и огласи довршеном капију
кроз коју би још само он могао проћи:

по мери свог сведеног лѹка.

1628.

У шведском авиону, уз чај и забаву
нуде ми знаменити хлеб
WASABROT
танан и сув као ђон ципеле
посут сусамом као златним бубицама

На суседном седишту
јуродива калуђерица мишијег лица
први пут на небесима моторизована
убеђује ме да то је причешће
јер што смо ближе Богу, то веће су и хостије.

Под нама Балтик узмиче споро
као тешка свила...

Објашњавам јој узалудно –
ако је тако, овај хлепчић није тело Бога
већ краља.

Густав Адолф Васа 1628.
градио је брод као раскошну кулу
не штедећи дарове савезника
ређао скулптуре
бронзаних Најада
и бркатих Викинга
дуж јарбола, једну преко друге
као хор осуђеника
вичући –

Ово је моћна земља
раскошна, величанствена, снажна
као брод –
чак и када је брод почео да тоне
стотинак метара од луке
претоварен благом
пригушивши гласове краљевских морнара,
чудесни брод...

Који је три века скривало море
и балтичка со, према дрвету милосрдна.

Кроз брујање мотора, шапућем малом мишјем уху
које црно платно скрива
као кључаоницу музичке кутије –

Грицкајмо хлеб уз путер
или мармеладу од шипурака, још боље
остало је, сестро, на вама...

На истој километражи од земље и Бога
ви замишљајте хостију,
а ја ћу, заривши зубе у парче,
чинити то као да је дно брода
којим се још увек неко спасити може...

1321.

Најбоље од „Пакла” – место кад два песника
пењу се уз Луциферову кичму
држећи се за влас његове косе, као за уже.

Нема других путева сем тог
и Луцифер није превише маљав
да би се побркале длаке, у мноштву изгубила права
и уместо у чистилиште
скренуло у непознатом правцу, рецимо
у шуму сумњивих симбола
и то је олакшавајућа околност, нетипична за
Луцифера...

Пут је дуг, кичма сасвим права,
под меком, скоро нежном кожом
као возна шина наговештена испод танког слоја снега

И Данте није Данте са Арна, већ,
рецимо, Рус са Волге
Антон Алигијеревич
И да није 1321, већ тридесет и нека
задрхтао би помисливши: то Сибир је,
Колимско горје
крајња тачка пута
а Вергилије, прерушени целат
НКВД трудбеник у песничком оделу

На врху који треба прећи
да би се закорачило у зону праштања
одустао би одмах, уверен
да је то место изгнанства, да нема даље...

Јер све је ствар рељефа:
у земљи која не зна шта ће од ширине
изгнанички пакао је на ледним врховима –
обрнута вертикала: што више, то горе;

У земљи која је чизма, пакао почиње под петом
и зато Данте, узјахавши раме врага,
није ни помислио
да треба да се врати.

1772.

Ово би могло бити небо над Стокхолмом:
поврх језера Меларен, један усукани анђео
лебди укочен
као смрзнуто рубље на време непокупљено.
Залеђен док враћао се по своју сенку
заборављену на површини воде.

Анђео што Северу не дугује више ништа:
под налетом ветра, перје смекшава
и гуске из предграђа обрубе обалу –
међу њима, радо би се крио
као риђобради некад у киклопском стаду.

Кришом, ноћу, походи га старац: пред њим
са главе, ледену перику као игло, у знак поздрава
понизно скида.

Тад анђео залупка леденим крилима
као кастањетама што могу још то:
да подсети на начин некадашњег плеса.

Анђеоска јадиковка
почиње сећањем на порекло ствари:
свођење рачуна расутих обала,
поверење мостова од магле
које се временом стиче.

Старчева јадиковка
над стварима какве ће бити:

кад свако буде извлачио по малог анђела
испод стола
као варљиву карту за улог
и у моди буду ниски летови преко воде
са брзим дочекивањем на ноге.

Садашњост, као раскид уговора
допушта још да измире рачуне и сведу
биланс дана:

Анђео са сенком,
Сведенборг са Емануелом, попут љубавника,
остављајући небо на тренутак по страни –
као собу из које се изашло, заставши
пред вратима
у сенци поништења.

1895.

У кутији од липових дашчица
гле! – Та фотографија –
Пол Гоген свира клавир
босоног, без панталона
језичак кошуље исплажен
кроз карирани капут, шлагер
„Ако си био на Тахитију”...
Један брк, веверичији реп, призива пожар
други, невидљив, пластичне коре,
мењана језгра

Париз је мртав
мисионарска писма
празници палубе...

Из ноћи у ноћ, само шум босих
тамних ногу
настањује починке и помирења –
Из дана у дан потребно је онолико труда
колико и за туђи живот, љубав из ваздуха...

Пол Гоген
свако жуђено изгнанство има своју цену:
само једном те је крошња дрвета са слике
подсетила на мрежу путева
којима се може поћи –

Због тога после одласка
свуда унаоколо расте само дрвеће

које убија загрљајем
све што се домогне грања:
отресајући гусенице као зарђале клинове
растурајући гнезда
склапајући над птицама крошње
од паклених прудића...

Само на једном стаблу дозрева плод
претежак, као закаснело срце.

1965.

Пети дан како не излазим из стана
у најлепшем кутку града
и помишљам на Холанових петнаест година...

Из сата у сат између мене и ствари
долази до узајамног прилагођавања
као између супружника осуђених једно на друго.
Све чешће потврђујем народну
„С ким си такав си”
док тело добија употребну вредност намештаја.

Ноћу, укочене ноге прелазе руб
као две потпорне даске што се нуде: чини се
ближи се дан кад пробудићу се
и кревет и ја бићемо једно
и храстово дрво јаче за једну мене.

Ујутру уз кафу... Столица пода мном и ја –
две су столице наслагане једна на другу
у барском углу, пре уласка првог госта.

Размакнем ли руке, као за загрљај
чивилук сам што очекујући шешире
већ предвиђа тежину мемљивих капута.

А на поду, лежећи раширених удова –
као кишобран давно отворен у соби
од кога остадоше само жице
и парчићи иструлелог платна.

Из сата у сат
тајни споразум између предмета и мене
ништи Дарвинове законе
и еволуирати из столице у столицу за љуљање
вредно је људског труда.

И ближи се час да ствари
преузму слободу покрета
и склизну низ паркет, бојажљиво
као ловачки пси низ танак лед
за још увек невидљивим пленом.

Из сата у сат
збир свих кретњи које учиних и које ћу учинити
на простору собе
у најлепшем делу града
само је прикривени пир предмета
на бувљој пијаци кад јој време није.

Пети дан, помишљам на Холана
и знам: потребне су године
и за душу и за предмете осуђене једно на друго
да би простор открио оку два месеца на небу
и блиском учинио помисао на Судњи дан...

Још увек кроз окна видим сваки пут друго
бледо, заокругљено мушко лице
отворених уста, као изненађено
и не знам да ли од радости или од ужаса.

Тек што поче превратничко доба
кад управник опере одабра иронију
затворивши се у концертни клавир
на којем „беретом” избуши за ваздух четири рупе.

Тих година само зидови празне хале
понављаху његов солилоквиј
кроз музичко буре пропуштен у етар –

О корисности музике у превратничко доба –

Оборити гонг у поље уместо казана,
спустити звона на вреће са брашном и сољу,
златнике и дугмад у зевове труба
а тегле с пекмезом и машћу у клавире
постројене у предворјима
као црне корњаче укочене
при увлачењу главе под оклоп

Тајне цедуље нанизати на виолинске жице
смотане у клупко, ћушнуте
у прибор за пецање

Дете што нема креветац могло би
у преуређени контрабас

И војска ће срећнија бити ако јој се следовање
дели отвореним тамбурицама
уместо малом кутлачом

Бубњарске палице понудити локалној полицији
јер увек постоји кожа затегнутија од коже

Ради контроле мелодије
прапорце са санки преселити на капе
уосталом, и музика еволуира сеобом
из доњег у горње

Што више тишине, то више и звучника
магнетофона да забележе непризнат титрај

Растурити тржиште пригушивача
О гудала окачити заставице

А повлашћен простор преносника звука
умножитеља већ ишчезлог тона
оставити само ћутљивим стенама:
између њихових амнезија
довољна растојања никада нарушена неће бити

Музика лако одустаје од инструмената
у превратничко доба, њен цели је свет
заборави ли на оруђа –

Тако је клопарао, сува семенка у клавиру:
управник опустеле бине и завеса
заувек подигнутих као смотана једра ...

Тек што одабра иронију, кад спустише га у подрум
ложачка леђа, домарске руке
јер полирано дрво добро је за потпалу
кад халу треба загрејати
за долазак хора

А дирке – ко домине – стрпати у врећу:
уз њих неко већ смислиће
правила нове друштвене игре.

Проведосмо вече зурећи у слику улице у Делфту
сасвим одсутни једно за друго:
пролазили смо крај зидова од цигле
не сусрећући се.

У њој је холандски мајстор зауставио
светлост и време,
а један Француз², сматрајући време изгубљеним,
пренео је у речи: тихо поподне, Дом старица
и бледи зид на којем преплићу се пузавице
као мрежа испупчених вена на танкој кожи.
И три округласте жене, упслених руку:
свакој леђа
у благом луку, као дршка разбијеног бокала
остављена уза зид.

И старост, као холандска светлост
што искрада се са малих површина:
небо је увек у углу, или невидљиво, негде другде.

Читаве ноћи, свет је трајао сведен
на простор једног кварта, где непомићност
беше врлина...

И када бисмо се додирнули, путујући
дланом преко листа

² Слици Јана Вермера „Улица у Делфту” Пруст је посветио
страницу „Трагања за изгубљеним временом”. – Прим. аут.

заборавивши једно на друго
било би то само одобрење стварног света
да сеобе унутар наших укочених тела
могу да почну.

Шта је поезија

Прво упознавање, још из школских дана:
дечији песник који је обећао долазак
па га не беше целог часа

Разочаране учитељице које под катедром
ноктима дробеше креду:
„Он је једно од лепших лица
у свету поезије, нетипично за поезију.”

Један врабац који је улетео
и нико не посегну за њим
ни капом ни руком
да би обневидео ударио о слику владара
прилепивши три перушке на уста
и неко из последње клупе, ко шапну:
„Гле, као да га је појео” –
као да је тако наредио дух одсутног песника.

Мукла тишина, такт домаркиних плетећих игли
чујан чак на последњем спрату:
као да у рукама гаји
огромног инсекта гладног вуне
металних ножица што стружу ли стружу...

Оно што се могло догодити
Оно што се догодило није
Оно што се догађало између додира плетећих игли
Оно што се трудило да оповргне само себе

и продужавало час изван могућег
претварајући клупе час у колевке, час
у мале дечје гробове украшене политуром...

Оно што смо мислили да је поезија

Кад појавио се, пред крај часа
брка у цинсу и оранж сакоу
обргљен човеком коме лице беше
сво у огреботинама, као пререзани нар –

„Имали смо удес, децо	извините што касним
песници не лажу	поезија још мање
овде мој таксиста	доведен као доказ
амбуланта може да чека	нови нараштаји не
овде и цепаница	забодена у длан
извукох је зубима	верујте на реч
поклањам најбољем	дај оловку вамо...”

Шта мислимо да је поезија

Шта је поезија

Оно што се трудило да оповргне себе

Оно што се догодило док се само могло догодити

А догодило се није

АЈАКУЧО

Понекад треба гледати телевизију да би се најисала књижа поезије.

Те ноћи, пре одјавне шпиче, уследила је рејорџажа: „Не заборавиће Перу” – *Los Incas, Cordillera negra, Cordillera blanca*, Пизаро помињан с времена на време...

И прича о онима које је перуански народ прозвао Пешчано уже – ексцедицији слепих која се десет дана пењала уз Анде: младих, добро опремљених људи, повезаних јаким конојцем који се прилађођавао шелима као укроћена змија. Рејорџер је откривао, око камере је бележило своје. Са њима беху само два водича из Лиме – на почетку и на крају колоне – као два чвора која су зашезала уже до границе на којој се одгаиње тихи звук. За време десетодневне авантуре слепи људи су откривали облике придржавајући се за камење, ослушкујући струјање ваздуха, доичући земљу, својим унутрашњим оком прелазећи преко падина, укоћина и формација: упознавајући свет на начин само својствен њима. Јер, никада га нису могли ни видети какав јесте, већ какав би могао бити, замишљен и наслућен.

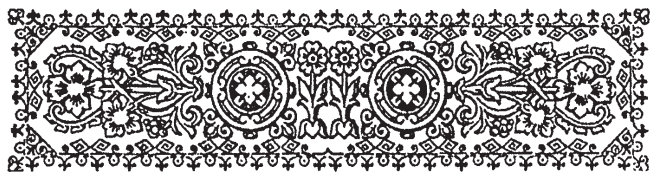
Јер им је од рођена била даћа само могућности, а не коначности ствари и од ње су полазили у свом начину познавања стварности. Дубоке чизме, вреће за спавање, цејини, у понеком цеју шигрова маси проишав главоболе, а уз њуну опрему, као најважније – од рођења присушна свести о томе да свуда унаоколо, само за њих, простор не може бити другачији осим замишљеног.

Десећ пари слејих очију, десећ виђења планине, превелике да би се могла наслућити ошћивањем. Једна од крајњих, ујоришних шачака на обронцима Анда коју је шребало досећнути, било је мало месћо Ајакучо, у коме је, далеке 1824. године заблисћала Боливарова звезда: шага је његов официр, генерал Антонио де Сукре, коначно поразео шпанске шруће. Месћо од кога ће вековима пошом, услед изгона и исељавања бројних индијанских породица, остати само посна земља на обронцима. У исто време када је експедиција слејих планинара шумарала шим просторима, шек понеки, одважни чланови преосталих породица – сада већ старци – враћали су се месћу свој порекла, појућ паре која се враћа у свој кошао... Ка истом градићу, са истом несићурношћу због суочавања са нећознаћим, корачале су две колоне: колона оних који су од рођења били изћнаници свећлосћи, и колона оних који су били изћнаници земље и које је боја коже осудила на заборав шла свој порекла. Колона осућених на наслућивање сћољњећ свећа и колона осућених на сећање на свећ који им је некада припадао. Обе послаће у шросћор унућрашње шаме и несићурносћи.

И експедиција слејих аваншурисћа и ћрућа индијанских избећлица чиниле су оно шћо вековима чини поезија: видљиви и невидљиви свећ изнова су сажимале у један, својим друћим, ошвореним чулом. Прихваћале су свећ шружен на друћачији начин. И једна и друћа колона поседовале су само унућрашњу слику ћрада ка коме су се крећале, као нећашив изћубљене слике.

Да ли је Ајакучо икада пошћојао нећде друћде? Сћољни свећ је поћео да се формира у души оноћ шренућка када је поћело изћнансћиво из нећа.

ПРОПОВЕДАЊЕ ЧАРОЛИЈЕ

Преӣворӣӣ се у шум ш̄ӣо клија из ӣправе
након љубави са с̄ӣарим блудником ве̄ӣром
Преда̄ӣӣ лице камену и реци ӣре не̄го ш̄ӣо из̄горе
све звезде у мале с̄ӣабљике над водом:
На̄ћи шкољку у коју се може сакрӣӣӣ нечија сенка
коју чуваш у шаци, немирну као једро, бучну као море,
Погӣћи све̄ӣлос̄ӣ са с̄ӣолова слично ӣеску са гна
свих очију ш̄ӣо више не ѓоворе,
Слуша̄ӣӣ кишу која данас има рӣшам ӣрс̄ӣӣју док
ка̄ӣље
у шӯӣље камење, оӣвара ка̄ӣке моје и ш̄воје,
С̄ӣворӣӣӣ звезде од малих сунаца која ѓоре
међу ӣрс̄ӣима, док чекаш на долазак ӣлиме,
Не̄где ӣӯш̄ӯјући, међу дрвећем, мислӣӣӣ на ӣправу
иако ӣправа можда сада има грӯѓачије име,
Уз долазак све̄ӣлос̄ӣӣ, ӣоклонӣӣӣ се крилу лей̄ӣшира
и воле̄ӣӣӣ све давно у ваздуху из̄гореле боје,
Верова̄ӣӣ у суш̄ӣӣӣ све̄ӣ унутар о̄гледала
када ни о̄гледала, можда, више не ӣос̄ӣоје

Сновидна вода, 1994.

На језику девојчице не отапа се снег.
Од пахуља настају ледене жабе које падају
на њена гола колена и остављају за собом
на кожи ружичасто цвеће. Које ишчезне,
пре но што га додирне врховима прстију –
као капи боје пронађене језиком воде.
Када отвори очи гледа у облаке од алуминијума
и пушта снег да веје кроз кожу. Стаклене чиоде
тону у зенице као у мале кањоне, а нешто склизне
са усана док се смеје, кријући лице
шкрипутавим длановима. Но вејавица наставља
да плете суву тугу у рукаву њене хаљине,
као у облој кошници. По даху ће познати
када буде прошао анђео и прислушкивао
клавир о коме сања:
клавир не већи од кутије шиблица,
који се може носити у џепу, сакрити у рукавици
и пренети под капом, у измењена огледала.

Снег пада у стакленом граду и свака пахуља
међу провидним зидовима удвојена је
као у огледалу. Светлост је подељена, тиха,
дискретног сјаја који је сличан трагу пужеве кућице
привржене кроткој онтологији листа.

Доконе девојчице износе мала огледала пудријера
на прозоре скривених соба и окрећу
ка замишљеном Сунцу. Потребно је с дужним
поштовањем,

уловити га и заробити на површини стакла
чинећи то вештином чаробнице. Оне која сличну игру,
љупко светогрђе, склопљених очију
чини са младим Месецом, раздвајајући колена
над барицом зелене воде. Зима ће трајати
наредних педесет година. Сунце се дарезљиво круни
и угасли комадићи падају са неба,
ударају о дрвеће као кестење
после дугих киша.

Када светли прст, скоро у недоумици,
додирне дна огледала, чинећи то наизглед случајно,
девојчице их хитро уносе у себе,
завијају у шарене крпе,
сакривају у фиоке. Нешто благог злата остаје
и на врховима надланица, но оне то и не примећују.
Богови су одавно предали милосрдна лица звездама
и сада се забављају говорећи
час језиком траве, час језиком кртица
или стакленог дрвећа, а онда годинама
ћутљиви су сасвим.

А ово је огледало које виси на зиду месаре,
наспрам блажених полутки мяса коме су одузети
важност и метафизичко значење. Влажна њушка
пијачног пса ритуално милује довратак.
И ножице летњих мува шкропе облукост
но бестелесне су руке које у рукавицама
скупљају светлост што капље са ње,
у сетним траговима.

Ово огледало не припада никоме – ни месару,
ни полуткама, ни оној која долази увече
да обрише траг жуте крви са подова,
птичији измет са прозорског стакла
и да саструже нешто зарђалог мрака
осталог од претходне ноћи
са последњег степеника.

Огледало се ту и не мора налазити и биће
равнодушно
на исти начин и када, претпоставимо –
месару преместе на неко друго место,
мале сељанке однесу у савијеној хартији оно
што им је одувек припадало, а пас угине
на каљавом друму, окружен хармоничним
идолопоклонством
другачијих бува.

И када неко, сасвим непознат и самоме себи,
напилавши га у мраку, буде приносио стаклу
упаљену шибицу и своје зачуђено,
промрзло лице.

ОНДА

Посматрати планину кроз прозор воза
и мислити да је баш та планина она
која носи твоје трагове.

Онда прислонити кажипрст на маглину стакла,
потом до њега други прст, прикључити им
и трећи: прекрити прстима слику
удаљене планине коју видиш кроз прозор,
као што би длановимна прекрио сићушног инсекта
на столу, пре но што ћеш га поклопити чашом.
Онда посматрати врх планине, чудно ухваћен
у размаку између два прста прислоњена на стакло,
нежно и са пуно пажње, као препознато лице
неке жене док га откриваш врхом касног леда.
Планине неприметно подрхтавају док путујеш
крај њих и замишљаш да их ловиш
једноставним покретом руке.

Потом сићи на станици до које те ниједан
од некадашњих путева није могао довести,
држати за руку ону због које се гласови воза
слепо подупиру један о други
и док време и предео с пажњом остављају
сенке на њеном лицу, пријемчивом као да је од песка,
певушито или причати како постоји једна планина
која те увек прати ма где путовао,
она која носи тужну сличност звезда уклесану
у камену – кроз све прозоре овог света и кроз све
светове настале на варљивом стаклу
лутајућих прозора.

Бити толико близу стварима за које би желео
да ти се откривају као камење у песку
након повлачења воде,
не веровати у поноре између прстију
кроз које ветар звижди илузију, тамну као сребро,
на свој начин.

ЗЕМЉИШТЕ

Ако погледаш кроз прозор, не очекујући ништа,
баш као да то чиниш први пут, угледаћеш
Јапанку која се пење дугом стазом
што води кроз брда. Њена мала жута стопала
остављају траг сличан трагу ласице.
И око камења расте ситно, бело цвеће,
јер целог пролећа месец капље на танке прсте
оивичене зеленим и жути. Чућеш како
са врха брда одјекују звона и гласови –
неколико дечака сахрањује сићушну птицу
чије је перје јарких сунчевих боја.
Птица је толико мала да се може ставити
у кутију шибица.
Сасвим јасно, као да је можеш дотаћи прстима,
посматраћеш Јапанку док се пење ка врху
носећи у руци кофер од прућа. И у њему
два немирна скакавца која се боре
као две травке док се опиру ветру.
Чућеш тихо ударање њихових крила и
шљунак под ногама оне која се пење
и чије је срце сада негде у стопалима
не веће од зрна боровнице.
Ако погледаш кроз прозор, не очекујући
ништа, ни небо, ни позвани дан, ни милост
грања које додирује стакла,
ни то да у окну можеш поново видети
своје лице, већ да ни окно не мора постојати...

У НАШЕМ УХУ ДРУГАЧИЈИ ЈЕ ЗВУК

Јутро подиже невидљиве мостове над Мртвим морем:
мостове од песка и проклијале соли.

Но небо је ослобођена пустиња: Лотова жена,
већ старица, и даље се окреће, леђа обраслих
у кристале. Непца су јој сува, јер њен врат је
грлић клепсидре. И топла камена реч
ситни се у мртворођене свице, који никад не засветле.
Бог траве је овде стари перверзњак привржен
само камењу – све што му израсте из оштрих прстију,
погризе и испљуне на мудрачке дланове.

Само због њега бела кокошка тишине чучи под
облацима,

и глуво перје пригушује звонко мешкољење звезда.

У нашем уху другачији је звук меког шапутања
шкорпијице која љуби своју чулност,
свијену у реп. Пустињско месо треба јести полако,
кошер само уз кришку још младог месеца.

Када достигне облину свог напретка, покрити се
песком по лицу и гристи древну анемију
соли под бреговима: уморну наду Божјих суза.

И откриће се ненадано: тајна симетрија мостова
и под њом цветови од песка и пробуђене воде.

ТАТА

Када се девојчица пробуди под јастуком налази
фигуре начињене од воска: глатка, од прстију
топла тела малих људи без лица,
жуте змије заустављене у лаком кривудању,
коње чији су репови високо извијени
као да је восак сачувао нешто од
неухватљивог пламена свеће, облике које је пријатно
држати у шаци, јер прст остави отисак,
чудни сплет линија затворених
у хармонију кругова.

Отац је заузет нечим што држи између палца и
кажипрста,

седећи за столом, крај накривљене свеће.

Пламичци су палацаве змије из понављаног сна,
опипавају врхове бушних папуча. Пред саму зору
одлази на обалу реке и тамо дуго
посматра рибе које узлећу над водом
као бритки сребрни ножеви.

Друга страна реке на коју никада неће стићи
је свакако његова: мотор чамца је обавијен
зеленим ледом, а вода одвећ хладна и непрозирна.

И ујутру треба говорити сасвим тихо,
јер се крај ногу читав свет обрушава
и поново ниче са земље, у виду лаких,
стаклених торњева.

Твоји мали анђели чија крила уместо светог праха
носе струготину,

Твој гавран – прва црна кап мастила,

Твоја свиња на ружичастој узици која те прати
тарући њушку час о једно час о друго твоје колено,

Твоји предмети за свакодневну употребу,
дрвени јастук за дрвени кревет у коме ће
лажно време огледати своје додворачко,
успијено лице,
ваздух, свакако твој, пун птица као
светлуцаве прашине, и наравно,
она превртљива ружа која ти окреће час једно
час друго своје имагинарно лице,
пролазе кроз кључаоницу тих затворених врата:
унутрашњост планина отвара се, с временом,
као преврнута рукавица.
А поезија је уклетa јер су речи које
нико није смео додирнути, нанизане
на паукову нит. И твоје лице у згрченој шапи
је љуштура за дан: празници и летње забаве
су од лажног сребра, треба прибећи расутој трави,
поврх примирене воде, као методи.

Надохват руке – тај умножени, варљиви простор
опробан у многоструком трајању,
надохват ковитлавом снегу и твоји прсти
већ опробани у корењу древног дрвећа.
Оштром као врх пера, истинита ружа,
почетна светлост и прво издајство
пронађене речи.

НИТИ

У које иглено ухо ћеш уденути тај свет
који си поређала пажљиво
дуж танке паукове нити:
у оно кроз које већ можеш назрети
кап крви на врху кажипрста, истрајну у промени
облика,
или у оно кроз које и сами светови као презрени очај,
перје суновраћених птица,
и без твог труда пролећу?
Један коњ, бео као из детињих, чипкастих снова,
ушао је у кућу,
отресао блато о полицу са глиненим фигурама,
протрљао бридеће, коњско месо о довратак.
Сада покушај да га нахраниш, дајући му из једне руке
уместо зоби светлећу дугмад отргнуту са хаљине,
а другом напипавајући изгубљени напрстак,
да би се поново могла безболно играти са светом.
Нико не посеже за пелцером љубичасте биљке
коју држиш међу грудима; поглед ти магле свици
који излећу из дрвета запаљеног пред кућом.
Сада се може чути и дим што клизи низ пепео траве,
у плаветнило и дисање заспалог бога
склупчаног у барици јутарње воде.
Немој отерати тог коња на опустели друм –
тамо још увек незаконити власници шупљег камења
спавају у сенкама својих питомих магараца
привезаних за дрвеће. И његов мекани језик,
последњи је сведок измењених линија,
мреже другачијих путева, на твојем длану
који изнова препознајеш.

ОНА

Она сања
о звуку који тече ка стопалима
о нечијим рукама покретљивим као песак
о Богу који је посматра са прозора
онакав каквим га је одувек и замишљала:
провидно, месечином и сребром пошкропљено
стаклено звонце. Судбина се наставља
понајмање у препознатим, заустављеним предметима,
понајвише у грумењу соли, дну огледала које чува
сенку,

измишљеном дану. Када се пробуди
ухо ће затиснути спиралом Ваздуха,
а празну пужеву кућицу настанити ћутањем
да би још понешто могла изговорити. Пољубити
пукотину

на кори вилинског дрвета:
Добро јутро, мала, светла тишино,
ти семе нерођене воде.

Испод седам уплетених прстију што чувају
расутост лажног сунца, грумен црвене земље
на асфалтном путу ниоткуда и за нигде
и босо стопало које ће га препознати по начину
на који попуни празнину пустог улегнућа.
Твоје непостојање распршено у игри обојеног снега,
твоје постојање што копни у брдима древне носталгије:
Добро јутро, мала светла тишино, ромиња твој звук,
твој чујни пепео у коритима
некадашњих сенки.

ПЕВУШЕЊЕ, КАО АКТИСТ

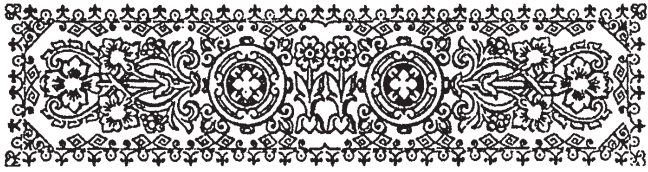
Тишина ствара цвет око твога чела –
још један покушај побегле реке
да помири гласове бучних обала.
Заборављаш имена, остављаш за леђима,
но она долазе крадомице, престижући ствари
којима су намењена. Неко је украо мрежу
твог сазвежђа и сакрио у рукав капута,
те сад светли на месту лакта, мала
жута закрпа. Волим крту линију твог калиграфског
срца, катедралу начињену од укрштених прстију
што су тек срасла оданост сталактита. И твоја киша
је блага, танко плетиво над отвореном књигом,
у рано јутро твој чувар: над словима која постану
плавичасти сплет вена, бројке растуреног часовника
у који се излијеш као обновљено откуцавање.
И стаклена је музика коју открива померање
тог камена постављеног место држача за хартију,
чиста понизност чула. А твоје љубави заспале су
под бедрима завејаних срна, с пролећа заволећеш
онога коме су распршена мала сунца око
отворених зеница. Два коња створена од угарака
спустиће се лагано у каџоне, пролаз ће
затиснути стење што се окурни под копитама.
Прогутах ли вилинско зрно грашка,
нићи ћеш као лист
у неко свето подне. Важно је да тишина буде
довољно звучна, да пуцкета мирисно
њен божански огрев.

УПУТСТВО ЗА УПОТРЕБУ

Одвећ је одмерен тај покрет, прецизан,
сигуран у себе да би ишта могао дотаћи:
та рука која посеже за поједностављеним ваздухом
одвише јасних намера да би нешто боје
могло склизнути у длан, пуст, свакако.
Та рука која види своје умножене прсте,
сплет вена као мрежу над уснулим језером, у подне.
Послаћу јој цвеће од хартије, пажљиво
исечено маказама, пахуље папирне вејавице,
измишљено пролеће и један предео иза пепела,
сасвим непознат,
смех од различака који су помодреле булке
поплавеле од додиривања,
неопредељене сенке и вртоглавицу
као метод пијаних свирача на жичаним
инструментима.
Зечије брабоњке, брижљиво увијене у плаву
марамицу, уместо стаклених кликера,
ноћ растурених гнезда и љуске неупотребљивог јутра,
отвореног за чежњу доколице,
као и сензуалне остатке синоћне вечере:
благу кишицу од рибљих костију,
вејавицу окруњеног прженог хлеба,
скроман влажни свемир преметан из једне
у другу страну уста, апокалиптичан
као и свака будућа реч о њему:
на сеновити портал, пред колена,
новостворени планетаријум.
Потребно је да кажипрст буде
пријемчив на отапање као со,

надланица прозирно стакло над
примиреним предметима,
потребно је да нацрта круг на води
не будећи ни талас ни поклоњену обалу.
Штап за којим посеже да усмери
према сунцу: допусти да је научим
све о детелини, о ерогеним зонама
прастарих леденица што у рано пролеће висе
у спокоју обнажених пећина, о начину
да се отопа тек врхом прста.
Да зарони у паучину од маслачака,
раширених прстију, предухитривши ране падавине,
одгонетајући нејасне отиске усана
на шупљем камењу, крај узглавља,
као последњу мудрост.
Поезија је отмени сталактит: кадикад поледица,
Тражи руке љубавника колико веште
толико и бојажљиве у недоумици дечака.
Она је тек оданост, стрпљиви сладокушче
са оком микроскопа: начин капи сперме
која светли у пупку као у уху
насмешене шкољке; случајна као линија,
лажни кардиограм, пластични цвет
изникао из тепиха.
Не труди се, не труди, ти прсту што упиреш,
упорно, упорно проналазиш место срца,
топос заборав,
област за своју таму ко светињу.
Она раскопчава хаљину, узмичући,
не откривајући ти више од једне дојке
чија брадавица светли као фосфорно зрнце.
Poesia divina, poesia divina,
а то што нудиш, чаробни длану,
свет је из друге руке, бео,
патворен, порозан.

ГОВОР ПОВОДОМ ДОДЕЛЕ
НАГРАДЕ
ДЕСАНКА МАКСИМОВИЋ,
2018. ГОДИНЕ

Драги пријатељи песничке речи,

Било једном једно време Песме, била једном једна Песникиња. Време, када „људи нису знали да иду голи, / када је огањ био скупљи од злата”, време сањања и „звонке градине речи”, време исконске вере у књиге, време у којем је стих одјекивао далеко. Било је то време, у којем је била једна Песникиња коју су волели многи, и чији стихови су носили са собом свежину света, исконску племенитост, и гласно, громко: „верујем у небеса лепоте”, „верујем у безазлестност људи, змија и звери”, и „верујем у духове који живе у осмесима”. Где год да се појавила, Песникиња је будила скривену песму: у деци, младима, природи, биљкама, животињама, одраслима, био је то позив на чудесни покрет душе и духа. Њен глас, чак и у позној старости ведар, певљив, мекан и свилен, благо подрхтавајући као травка, као да је позивао сваког ко би га чуо на то да учествује у великој свечаности званој: ослушнути песму и допустити души додир стиха. И њен стих је будио многе и много, и сви су се одазивали на њега, жељни догађаја и доживљаја у души.

*И од шoг годира гође до сiоја
мене и неког звезданог свeша –
не знам са којом од безброја
маглина, звезда и иланeша,
с којом од дуџа.*

О чему год да је писала та Песникиња, писала је тако да привидном једноставношћу стиха допре до другог, и покрене у њему лавину емоција и ковитлаце подстакнуте мисли. Јер, најтеже је сачувати једноставност речи и не подлећи терету властитог знања и мудрости, а она је то и те како добро знала. Због тога су је и волели и данас је воле многи читаоци, а неправедно јој замерали управо исти онакви који су се некада замерили једној Исидори Секулић због њених изузетних „Сапутника”. Завршивши неколико разреда основне школе у чудесној Бранковини чије већ име носи у себи нешто симболике, Песникиња као да је била већ одшколована да брани Песму од „малодушних, приземних и равнодушних, злореких и злотворих”, а у име непрестаног и вечног полета у висине. Њени стихови су у себи носили необично разумевање за начин на који велике тајне пулсирају у малим, оку невидљивим световима, за поражене, небрађене, заборављене, занемарене, прећутане, саплетене и прегажене, за оно што нам је рођењем свима једнако дато – а на шта обично сви заборављамо. Чегу год да се дотакне, њена Песма као да је у свом додиру носила усхићење, као да у свакој ствари, са детињом радозналешћу, сагледава чудо природе и постојања у целини. А и када је писала о пролазности, о смрти, о нестајању, о осуђености свега овоземаљског на ишчезнуће, увек је изнад њених стихова, чак и безгласно провејавао онај чувени стих из ране песме „Змија”: „Сунце сија”. Бескрајно поверење у вечну обнову свега и у могућност трајања душе у хиљаду њених разноврсних облика као да је лебдело над сваким:

*обузме ме сїрах,
шїа ако и звезде једном,
у вечностї добра глухо,
їосїану їрах
и їухор.*

Чак и када је сама говорила о властитој смрти, у тим изјавама није било страха ни од чега другог осим од напуштања ствари које су „сунцем и месечином обасјане”, осим од напуштања тог „Сунце сија”:

Смрї нам је неїознаїа. Од ње се їлашим, јер жао ми је оїићи са свеїа сунцем и месечином обасјаноғ. Од заседа у живоїу, у їланини, у шуми, у раду, од умора, болесїи, наїрезања, не боїм се ...

Било једном једно време истинских поштовалаца Песме, била једном једна Песникиња из Несна, велика учитељица мудре једноставности, која је за собом оставила преко две хиљаде стихова и живела довољно дуго да својим осмехом исконске ведрине испод високих јагодица пропрати одјек своје песме у бројнима.

А онда је Песникиња заувек отишла, записавши пет година пред свој одлазак тестаментарне речи песме „Неће ме бити”. Било је то управо оних година, када су многе ствари овде почеле да одлазе и да бесповратно нестају. Земља, у којој је рођена Песникиња, и којом је са својим песмама путовала, попуцала је по својим шавовима, и распала се на делове који нису могли схватити да су до малопре говорили истим језиком и да су од исте тканине скројени:

*Однекуд издалека, разбојнички
їуђинац, неки вихор задува...*

*крстѣашу ѿауку ѿрекиде се уже
и он у мравље сруши се ѿворке,
измаглица се у сузе згруша,
још ѿврђе ѿстѣа срце оскоруша
и још горча чемерика горка.*

Свет у којем је некад живела Песникиња више није био исти, и, као што се и он драматично мењао, раскројем граница и човечности, остављајући за собом само згаришта лепоте, тако није био исти ни свет књиге и песме.

Деценије и деценије након њене смрти, ствари су постепено драстично почеле да се мењају: док су прозне књиге, а посебно романи, могли и даље проналазити своје читаоце у ретким књижарама на површини земље, простор за песничке књиге постао је резервисан искључиво за подземље. Ко је хтео да дође до песничких књига, морао је да се спусти дубоко под земљу, ризикујући много тога, не би ли тамо, у тишини њене утробе, и мраку, одао своју тајну почаст Песми. Подземље је исто тако постало резервисано и за ретке, смеле издаваче који су се усуђивали да објављују песничке књиге, док су са површине земље одјекивале ковачнице табака и табака нових делова траженог, брзојестивог романескног штива. И тако је наступило време парадокса: ако хоћеш да одеш по светло, по оно „Сунце сија” из Песникињине песме, мораш да сиђеш у подземље. Тако је сваки истински љубитељ поезије и песник постао попут Орфеја.

Песници јесу вечни изгнаници света, песник је, као што рече Марина Цветајева, странац и у својој сопственој кући, мање-више црна овца, ма где био. Ипак, тајна поезије је у њеној безвремености и њеном свеприсуству, без обзира на доба у којем живимо и околности које њим управљају, без обзира на сва

песничка „странствовања” и неприпадања. Због тога је светло Десанкине песме и данас овде међу нама, да нам обасја пут до скривених, малих ствари и микрокосмоса, и да нам саопшти да све има смисла. И под земљом, и над земљом, и међу звездама. То су њене вечне *благовести*.

Ана Ристићовић

У Бранковини, 16. маја 2018.

БЕЛЕШКА О ПЕСНИКИЊИ

Ана Ристовић је рођена 5.4.1972. године у Београду. Дипломирала је српску књижевност и језик са општом књижевношћу на Филолошком факултету у Београду.

Објавила је 9 песничких збирки: *Сновидна вода* (Књижевна омладина Србије, Београд, 1994), *Уже од њеска* (Градац, Чачак, 1997), *Забава за доконе кћери* (РАД, Београд, 1999), *Живоћ на разгледници* (Плато, Београд, 2003), *Око нуле* (Народна библиотека „Стефан Првовенчани“, Краљево, 2006), *П.С. – изабране песме*, (Народна библиотека „Стефан Првовенчани“, Краљево, 2009), *Мејџорски ошћад*, (Културни центар Новог Сада, 2013), *Нешћо свећли*, изабране песме (Градска библиотека „Владислав Петковић Дис“, Чачак, 2014), *Чисћина* (Архипелаг, Београд, 2015).

Добитница је више најугледнијих награда за поезију; „Бранкове награде“ за песнички првенац (1994), награде „Бранко Миљковић“ (2000), награде „Милица Стојадиновић Спркиња“ (2010), „Дисове награде“ за комплетан песнички опус (2014), награде „Десанка Максимовић“ (2018) као и немачке награде „Хуберт Бурда“ за младу европску поезију, 2005. године. Њене песме су превођене на бројне језике (енглески, немачки, француски, шпански, пољски, чешки, словачки, словеначки, македоски, бугарски, арапски, фински ....) и заступљене су у више домаћих и страних антологија. Појединачне књиге изабраних песама су јој преведене на енглески, немачки, словеначки, словачки, македонски, и мађарски језик: *Pred tridsiatkou*, Ana Ristović, (Drewo a srd, Братислава, Словачка,

превод на словачки језик: Karol Chmel, 2001); *Življenje na razglednici*, Ana Ristović, превод на словеначки језик: Jana Putrle in Urban Vovk, (*LUD Šerpa*, Љубљана, Словенија, 2005); *So dunkel, so hell*, Gedichte, Ana Ristović, превод на немачки језик: Fabjan Hafner, (Jung und Jung, Салцбург, Аустрија, 2007); *P.S.*, Versek, Ana Ristović, превод на мађарски језик: Bencsik Orsolya, Orcsik Roland (zEtna, Сента, 2012); П.С., Ана Ристовић, превод на македонски језик: Никола Мациров, Антолог, Скопје, 2016; *Directions for Use, Selected poems*, превод на енглески: Steven and Maja Teref, (Zephyr Press, МА, САД, 2017).

Њена књига изабраних песама објављена у Америци, под називом „Directions for Use” нашла се 2017. године међу финалистима престижне америчке награде „National Book Critics Award” која се додељује најбољим књигама америчких и иностраних писаца објављених у САД у протеклој години, а њена песма „Око нуле” уврштена је у британском часопису „The Guardian” међу 50 најбољих песама света објављених у последњих 50 година. Током 2018–2019. године била је резиденцијални стипендиста немачке DAAD фондације у Берлину, у оквиру пројекта Artists in residence.

Бави се и превођењем са словеначког језика са којег је до сада превела више од 30 књига савремене словеначке прозе и поезије.

Живи у Београду и ради као наставник српског језика у Зуботехничкој школи.

САДРЖАЈ

Чисџије	5
Чисџина, 2015.	
<i>У ѿлумраку собе, у лешње ѿредвечерје...</i>	9
<i>Груѿа бајкера и бајкерки дојезди на обалу језера...</i>	10
<i>На ѿериферији ...</i>	11
<i>Ово је ѿростор...</i>	12
<i>Шојеново срце и срца свих Хабзбурџоваца ... ..</i>	13
<i>Заѿушџене су ѿродавнице венчаница ...</i>	14
<i>На обали Богенскоџ језера ...</i>	15
<i>Данас су баш нежне ѿаѿуче оноџ сџарца ...</i>	16
<i>Пџичији џриѿ ...</i>	17
<i>Од наших мрѿвих оѿрашџамо се наѿре на инѿернеѿу ...</i>	18
<i>Прохладно ѿодне сади ѿе у једно месѿо као ѿрн...</i>	20
<i>То је један од оних дана ...</i>	21
<i>Сањала сам ...</i>	22
<i>Умесѿо да ѿрионе на уѿравну ѿужбу ...</i>	23
<i>Свака реч удара о ѿрозор ...</i>	24
<i>Писма Емили Дикинсон ...</i>	25
<i>Оѿеѿ је неко уложио новац ...</i>	26
<i>Исѿод свакоџ креветѿа, с времена на време ... ..</i>	27

Злашћни ошћад..... 29

Мећеорски ошћад, 2013.

И даље ме има.....	33
Smoking/no smoking	35
Претпразнична	37
Видиш ли?	38
Осмех (Аутобус 1).....	39
ID	41
Пеглом преко црте	42
Рода у снегу.....	43
Ренесанса.....	45
Историја	47
Тело	48
Речи.....	50
Зекино уво.....	52
Права песма	53
Јавна распродаја	54
Снови на точковима (Аутобус 5).....	56
Мајчински праведна.....	58
Коморе	60
Падање у насељени предео	62
Црна ротква	63

Укришћене речи

(*сћрах: где ме има, где ме нема*)..... 67

Око нуле, 2006.

Слетети на земљу (*сћрах од међууросћора*)..... 71

Градски отпад (<i>сїрах ог ıприроге</i>).....	72
Ствар (<i>сїрах ог комїјушера</i>).....	74
Доћи ће мајстори (<i>сїрах ог ıромене</i>).....	76
Tempi passati (<i>сїрах ог 33-е</i>).....	78
Толико светлости (<i>сїрах ог ıролећа</i>).....	80
Где ћеш за Нову годину? (<i>сїрах ог ıразника</i>)...	82
Супружници за тастатурама (<i>сїрах ог близине</i>).....	83
Колико је сати (<i>сїрах ог мушкарца</i>).....	85
Огледало, изненада (<i>сїрах ог жене</i>).....	86
Леп поглед (<i>сїрах ог рушине</i>).....	87
Спавати са медведима (<i>сїрах ог „ıодешињиии”</i>).....	88
Неко куца (<i>сїрах ог самоће у куїаишилу</i>).....	90
Ово нисам ја (<i>сїрах ог фоиографије</i>).....	91
Берлин, небо (<i>сїрах ог ресїаурације</i>).....	92
Чистина (<i>сїрах ог шиїраја крила</i>).....	94
Као да нисмо ни земља / Голубије перје по Апдајку (<i>сїрах ог снега</i>).....	96
Тако светло, тако тамно (<i>сїрах ог „залуд”</i>).....	98
Савети више не баш младом песнику (<i>сїрах ог губиїка дисїанце</i>).....	101
Th ујутру (<i>сїрах ог звоњаве шелефона</i>).....	102
Гледајући у дрвеће (<i>сїрах ог шога да нећеш чуиш</i>).....	103
Очајна разгледница	105
Живош на разгледници, 2003	
Ауто-стоп.....	109

Подземна љубав.....	111
Језик, мој јеж	113
Смрзнуте сармице	115
Љубљанска сиеста	117
Оловка пише срцем.....	118
Зрнце соли (<i>џрељубничка балада</i>)	119
Чистка.....	120
505 са цртом	121
Позор! Песник	122
Градови	124
Love роет	127
Тупа игла.....	129
Снег у ципелама	130

<i>Лицем у лице</i>	133
---------------------------	-----

Забава за доконе кћери, 1999.

После двехиљадите (<i>асџронауџски блуз</i>).....	137
Viva chile!.....	139
Пре тридесете.....	141
Мишима.....	143
Lingua franca.....	145
Мале зебре	147
Слободни зидар.....	148
Рајска песма.....	150
О природи ствари	152
Лајбниц.....	154
Трома весла	156
Стабло без крошње.....	158

Опипљиво	160
У полицијски час	162
Око нуле	164
Паунд пружа прст	166
Поподневна забава за доконе кћери	168
Једном, сањала сам куџу	171
Уже од њеска, 1997.	
<i>У време најаве раџа дојуџова</i>	
<i>белџијски љријашељ ... ..</i>	<i>175</i>
<i>Дојадала ми се љрича о сџолицама ... ..</i>	<i>177</i>
<i>Тај џренуџак: њих десетџак, џлувонемих ... ..</i>	<i>179</i>
<i>„Тридесет џ чеџири вискија” ... ..</i>	<i>181</i>
<i>Судбину кроје случајносџи ... ..</i>	<i>183</i>
<i>Вечерас су ојет џ на љроџраму ... ..</i>	<i>185</i>
<i>Тоџ леџа, од јуџра до мрака ... ..</i>	<i>188</i>
<i>У шведском авиону, уз чај и забаву ... ..</i>	<i>190</i>
<i>Најбоље од „Пакла” ... ..</i>	<i>192</i>
<i>Ово би моџло биџи небо над Сџокхолмом ... ..</i>	<i>194</i>
<i>У куџији од лиџових дашчица ... ..</i>	<i>196</i>
<i>Пеџи дан како не излазим из сџана ... ..</i>	<i>198</i>
<i>Тек сџо џоче љревраџничко доба ... ..</i>	<i>200</i>
<i>Проведосмо вече зуреџи у слику улице</i>	
<i>у Делфџу ... ..</i>	<i>203</i>
<i>Шџа је џоезија ... ..</i>	<i>205</i>
<i>Ајакучо .....</i>	<i>207</i>

<i>Пројоведање чаролије</i>	211
<i>Сновидна вода, 1994.</i>	
<i>На језику девојчице не ошайа се снеџ</i>	215
<i>Снеџ њага у сѡакленом ѓраду</i>	216
<i>А ово је оѓледало које виси на зиѓу месаре</i>	217
Онда.....	218
Земљиште.....	220
У нашем уху другачији је звук.....	221
Тата	222
Нити	224
Она.....	225
Певушење, као акатист	226
Упутство за употребу.....	227
Говор поводом доделе	
<i>Наѓраде Десанка Максимовић</i>	231
Белешка о песникињи	237

Ана Ристовић
ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ

Издавачи

ЗАДУЖБИНА „ДЕСАНКА МАКСИМОВИЋ”
Београд, Скерлићева 1
НАРОДНА БИБЛИОТЕКА СРБИЈЕ
Београд, Скерлићева 1

За издаваче

Бојан Ђорђевић
Ласло Блашковић

Уредник

Бојан Ђорђевић

Припрема и штампа

Сигоја
Ш Т А М П А

office@cigoja.com
www.cigoja.com

Тираж

300

ISBN 978-86-82377-61-0 (ЗДМ)

ISBN 978-86-7035-431-9 (НБС)

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41-1

РИСТОВИЋ, Ана, 1972-

Изабране песме / Ана Ристовић. - Београд :
Задужбина “Десанка Максимовић” : Народна
библиотека Србије, 2019 (Београд : Чигоја штампа). -
246 стр. ; 21 см. - (Награда Десанка Максимовић ; књ. 24)

Тираж 300. - Белешка о песникињи: стр. 237-238.

ISBN 978-86-82377-61-0 (ЗДМ)

ISBN 978-86-7035-431-9 (НБС)

COBISS.SR-ID 276294924

---

9 788682 377610 >

9 788670 354319 >